

รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

(จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดอุทัยธานี)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตุลาคม 2565

รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ และผลการประเมินสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ขยะมูลฝอย ชุมชนและของเสียอันตรายชุมชน น้ำเสียชุมชน การร้องเรียนปัญหามลพิษ และประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานี ตามบทบาทและภารกิจของกรมควบคุมมลพิษภายใต้วิสัยทัศน์ “น้ำต้องสะอาด อากาศต้องบริสุทธิ์ หยุดปัญหามลพิษ เพื่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน”

สำนักงานฯ ขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่อำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำรายงานฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแหล่งข้อมูลด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ประชาชน ตลอดจนผู้ที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ต่อไปในอนาคต

ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง
สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

หน้า

บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	1
1.2 เขตการปกครองและประชากร	2
1.3 ลักษณะภูมิประเทศ	3
1.4 ลักษณะภูมิอากาศ	4
1.5 ขอบเขตและลักษณะลุ่มน้ำ	5
1.6 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	10

บทที่ 2 สถานการณ์สิ่งแวดล้อม

2.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน	11
2.2 สถานการณ์ด้านขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายชุมชน	25
2.3 สถานการณ์ด้านน้ำเสียชุมชน	33
2.4 สถานการณ์การร้องเรียนปัญหามลพิษ	42

บทที่ 3 ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่

3.1 การติดตามตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ	46
3.2 โครงการติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐาน ของประเทศไทย (T-VER) และพัฒนาศักยภาพและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการลด ก๊าซเรือนกระจก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	48
3.3 โครงการยกระดับศักยภาพชุมชนสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	50
3.4 การติดตามเฝ้าระวังโรงงานอุตสาหกรรมหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่า ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	52

หน้า

ตารางที่ 1-1	ขนาดพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)	1
ตารางที่ 1-2	การแบ่งเขตการปกครองและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)	3
ตารางที่ 1-3	จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากรแยกรายจังหวัด	3
ตารางที่ 1-4	อุณหภูมิเฉลี่ยและปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยแยกรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2564-2565	5
ตารางที่ 1-5	ลุ่มน้ำหลักในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)	9
ตารางที่ 1-6	แสดงการใช้ที่ดินในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ปี 2564	10
ตารางที่ 1-7	พื้นที่ป่าไม้แยกรายจังหวัด	10
ตารางที่ 2-1	เปรียบเทียบรายชื่อ 25 ลุ่มน้ำหลักเดิมตามคณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติในปี 2536 และ 22 ลุ่มน้ำหลัก ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564	12
ตารางที่ 2-2	รายละเอียดจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 23 จุดตรวจวัด	15
ตารางที่ 2-3	จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำส่วนเพิ่มเติมของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ที่คาดว่าจะมีความเสี่ยงและเป็นพื้นที่วิกฤตคุณภาพน้ำ จำนวน 13 จุดตรวจวัด	16
ตารางที่ 2-4	ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	19
ตารางที่ 2-5	รูปแบบและสถานะการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ปี พ.ศ. 2565	28
ตารางที่ 2-6	รูปแบบและสถานะ การดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร ปี พ.ศ. 2565	29
ตารางที่ 2-7	รูปแบบและสถานะการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครอง ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2565	30
ตารางที่ 2-8	รูปแบบและสถานะ การดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ปี พ.ศ. 2565	31
ตารางที่ 2-9	การคาดการณ์ปริมาณน้ำเสียชุมชนเบื้องต้นในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)	33
ตารางที่ 2-10	ข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อม และควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)	34
ตารางที่ 2-11	แสดงรายละเอียดการเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำเข้าและออกจากระบบ	35
ตารางที่ 2-12	สรุปผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทั้งออกจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้ง 5 แห่ง	36
ตารางที่ 2-13	แสดงปัญหาอุปสรรคเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	37
ตารางที่ 2-14	จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ	43
ตารางที่ 2-15	ประเภทของมลพิษที่ได้รับการร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ	44

หน้า

ตารางที่ 2-16 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่องทาง	44
ตารางที่ 2-17 การดำเนินการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม	45
ตารางที่ 3-1 สรุปผลการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษประจำปีงบประมาณ 2565	47
ตารางที่ 3-2 ผลการติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐาน ของประเทศไทย	48

หน้า

ภาพที่ 1-1	ขอบเขตของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)	2
ภาพที่ 1-2	แผนที่ลุ่มน้ำหลักในประเทศไทย	9
ภาพที่ 2-1	ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย 22 ลุ่มน้ำ	11
ภาพที่ 2-2	การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน	14
ภาพที่ 2-3	แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	17
ภาพที่ 2-4	ร้อยละของพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินทุกแหล่งน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	19
ภาพที่ 2-5	ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำปิงเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	20
ภาพที่ 2-6	ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำยมเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	21
ภาพที่ 2-7	ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำน่านเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	22
ภาพที่ 2-8	ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	22
ภาพที่ 2-9	ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำสะแกกรังเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	23
ภาพที่ 2-10	ผลการประเมินคุณภาพน้ำบึงบอระเพ็ดเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	24
ภาพที่ 2-11	ผลการประเมินคุณภาพน้ำบึงสีไฟเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	24
ภาพที่ 2-12	แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย	32
ภาพที่ 2-13	ขั้นตอนการปฏิบัติการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม	42
ภาพที่ 2-14	ร้อยละของจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ	44
ภาพที่ 3-1	การเก็บตัวอย่างน้ำในแหล่งกำเนิดมลพิษ	47
ภาพที่ 3-2	แผนภูมิการพัฒนาย่างยั่งยืน	52
ภาพที่ 3-3	ตรวจติดตามการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่า	53

บทที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็นการรายงานสภาพทั่วไปในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ซึ่งประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี โดยได้ทำการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ที่ตั้งและอาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ลุ่มน้ำ สภาพภูมิอากาศ การแบ่งเขตการปกครอง และข้อมูลสถานประกอบการโรงงานของแต่ละจังหวัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ตามเขตการปกครอง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี มีขนาดพื้นที่รวมทั้งสิ้น 29,466.426 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 18,416,516.250 ไร่ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1 ขนาดพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	พื้นที่ (ไร่)
1	พิจิตร	4,531.013	2,831,883.125
2	กำแพงเพชร	8,607.490	5,379,681.250
3	นครสวรรค์	9,597.677	5,998,548.125
4	อุทัยธานี	6,730.246	4,206,403.750
รวม		29,466.426	18,416,516.250

ที่มา : กรมการปกครอง, 2557

1.1.1 อาณาเขตติดต่อ

ตามภูมิศาสตร์ที่ตั้งของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดพิษณุโลก

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี และจังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดตาก

เมื่อพิจารณาข้อมูลขนาดพื้นที่ของแต่ละจังหวัดในตารางที่ 1-1 พบว่าจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ที่มีขนาดพื้นที่มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ จังหวัดนครสวรรค์ รองลงมาคือ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดพิจิตร ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1-1

ภาพที่ 1-1 ขอบเขตของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครศรีธรรมราช)

1.2 เขตการปกครองและประชากร

จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครศรีธรรมราช) แบ่งตามเขตการปกครองออกเป็น 4 จังหวัด มีทั้งหมด 46 อำเภอ 364 ตำบล 3,917 หมู่บ้าน โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 แห่ง เทศบาลนคร จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมืองจำนวน 9 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 78 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 307 แห่ง โดยมีประชากรรวมทั้งสิ้น 2,601,682 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 1,328,548 คน และเพศชาย จำนวน 1,273,134 คน มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 88.29 คน/ตารางกิโลเมตร รายละเอียดดังแสดงตารางที่ 1-2 และ 1-3

ตารางที่ 1-2 การแบ่งเขตการปกครองและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

จังหวัด	เขตการปกครองส่วนภูมิภาค (แห่ง)				เขตการปกครองส่วนท้องถิ่น (แห่ง)			
	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	องค์การบริหารส่วนตำบล
พิจิตร	12	89	888	-	3	25	1	73
กำแพงเพชร	11	77	956	-	3	22	1	64
นครสวรรค์	15	128	1,431	1	2	18	1	121
อุทัยธานี	8	70	642	-	1	13	1	49
รวม	46	364	3,917	1	9	78	4	307

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดพิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแยกรายจังหวัด
<http://www.dla.go.th/work/abt/> ข้อมูล ณ วันที่ 20 กันยายน 2565

ตารางที่ 1-3 จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากรแยกรายจังหวัด

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร			ความหนาแน่น ประชากร (คน / ตร.กม.)
		ชาย	หญิง	รวม	
พิจิตร	4,531.013	258,012	271,383	529,395	116.84
กำแพงเพชร	8,607.490	351,539	360,604	712,143	82.74
นครสวรรค์	9,597.677	504,657	530,371	1,035,028	107.84
อุทัยธานี	6,730.246	158,926	166,190	325,116	48.31
รวม	29,466.426	1,273,134	1,328,548	2,601,682	88.29

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 20 กันยายน 2565
https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

1.3.1 จังหวัดพิจิตร

มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำยมและแม่น้ำน่านไหลผ่าน โดยแม่น้ำทั้ง 2 สายไหลผ่านจังหวัดเกือบเป็นลักษณะเส้นขนานจากทิศเหนือสู่ทิศใต้โดยมีแม่น้ำพิจิตร(แม่น้ำเดิม) อยู่ระหว่างกลางซึ่งความยาวของแม่น้ำน่านที่ไหลผ่านจังหวัดมีระยะทาง 97 กิโลเมตร และความยาวของแม่น้ำยมที่ไหลผ่านจังหวัดมีระยะทางประมาณ 128 กิโลเมตร

1.3.2 จังหวัดนครสวรรค์

มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตร เป็นที่ราบประมาณ 3 ใน 4 ของพื้นที่จังหวัด มีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านช่วงกลางของจังหวัด

และมีเพียง 6 อำเภอที่ตั้งอยู่บนแม่น้ำสายหลัก สภาพภูมิประเทศทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัดมีภูเขาสลับซับซ้อน และเป็นป่าทึบใน 4 อำเภอ คือ เขตอำเภอลาดยาว อำเภอแม่वंก อำเภอแม่ปิ่น และอำเภอชุมตาบง พื้นที่ป่าของจังหวัดนครสวรรค์ในส่วนทางใต้ของอำเภอแม่वंกเป็นสภาพป่าที่เชื่อมโยงติดต่อกับป่าห้วยขาแข้งของจังหวัดอุทัยธานี ในขณะที่ส่วนตอนบนของอำเภอแม่वंกและอำเภอลาดยาวเป็นส่วนติดต่อกับป่าทึบของจังหวัดตากที่เชื่อมโยงไปถึงป่าทุ่งใหญ่นเรศวรของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนด้านตะวันออกของจังหวัด คือ อำเภอหนองบัว และอำเภอไพศาลี เป็นพื้นที่ราบลาดติดต่อกับเทือกเขาเพชรบูรณ์

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์เป็นที่ราบค่อนข้างเรียบแคบบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโดยเฉพาะตอนกลางของจังหวัดซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอชุมแสง อำเภอท่าตะโก อำเภอโกรกพระ อำเภอเก้าเลี้ยว และอำเภอพยุหะคีรี สภาพพื้นที่ทางทิศตะวันตก คือ เขตอำเภอลาดยาว อำเภอแม่वंก อำเภอแม่ปิ่น และอำเภอชุมตาบง ทิศตะวันออก คือ เขตอำเภอหนองบัว อำเภอไพศาลี อำเภอตากฟ้า และอำเภอตาคลี มีลักษณะเป็นแบบลอนลูกคลื่นยกตัวขึ้นจากตอนกลางของจังหวัดสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 20-100 เมตร

1.3.3 จังหวัดกำแพงเพชร

มีลักษณะเป็นที่ราบมีที่สูงสลับอยู่บ้างเป็นช่วง ๆ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน หินดั้งเดิมเป็นหินตะกอน (Sedimentary Rock) ที่ยังไม่อัดตัวกันแน่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ทิศเหนือ เป็นหินชุดตะนาวศรี (Tanaosi Group) ในหมวดหินกาญจนบุรี (Kanchanaburi Formation) เป็นชุดหินที่มีการแปรสภาพและมีซากดึกดำบรรพ์ (Fossil) ของสัตว์ยุคไซลูเรียน (Silurian) และดีโวเนียน (Devonian)
- ทิศตะวันออก ส่วนใหญ่พื้นที่เป็นตะกอนที่มีน้ำมันมาทับถมในอดีต และปัจจุบันเป็นที่ตั้งของเมืองกำแพงเพชรหรือซากงิ้ว เมืองบางพาน เมืองคนที และเมืองเทพนครในอดีต
- ทิศตะวันตก เป็นตะกอนลำน้ำเป็นที่ตั้งของเมืองนครชุมมิกกลุ่มหินราชบุรีและหินแกรนิตอยู่ถัดไป
- ทิศใต้ เป็นตะกอนลำน้ำและมีลักษณะของหินราชบุรีอยู่บ้าง เป็นที่ตั้งของเมืองไตรตรังษ์บริเวณตำบลไตรตรังษ์ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชรปัจจุบัน

1.3.4 จังหวัดอุทัยธานี

มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขาและภูเขาสูงลาดเทจากทิศตะวันตกสู่ลงมาทางทิศตะวันออกโดยทางทิศตะวันตกจะเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่กลองและแม่น้ำทับเสา ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบเชิงเขาและที่ดอนคล้ายลูกคลื่นสลับกับเนินเขาเตี้ยๆ ส่วนทางด้านตะวันออกของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาถึง 2 ใน 3 ส่วนของพื้นที่ทั้งหมด

1.4 สภาพภูมิอากาศ

ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) มีสถานีอุตุนิยมวิทยาตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งในปี 2565 พื้นที่ของประเทศไทยส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำฝนมากกว่าปกติโดยเฉพาะในช่วงเดือนมกราคมต่อเนื่องถึงเดือนมิถุนายน ยกเว้นพื้นที่บริเวณภาคตะวันออกที่มีปริมาณน้ำฝนคงที่ในเดือนมิถุนายนเมื่อเทียบกับปริมาณน้ำฝนในช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. 2564 และในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคมปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของทุกพื้นที่ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 แต่เมื่อนำมาสรุปภาพรวมปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยพบว่าปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2565 สูงขึ้นเมื่อเทียบกับ ปี พ.ศ. 2564

ส่วนอุณหภูมิเฉลี่ยในปี 2565 พบว่า น้อยกว่าค่าปกติเกือบตลอดปี โดยสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี (°C) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี (มม.) และจำนวนวันที่ฝนตก ในช่วงปี พ.ศ. 2564-2565 ที่ผ่านมาของแต่ละจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1-4 อุณหภูมิเฉลี่ยและปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยแยกรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2564-2565

จังหวัด	อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี (°C)		ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี (มม.)		จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	
	ปี 2564	ปี. 2565	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2564	ปี 2565
พิจิตร	29.3	29.2	1,025.2	941.0	110	89
กำแพงเพชร	29.0	28.8	1,286.7	1,342.1	124	95
นครสวรรค์	29.5	28.9	1,411.5	1,175.1	118	91
อุทัยธานี	30.1	29.5	1,514.2	1,035.0	109	85

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดนครสวรรค์, 2565

หมายเหตุ : รายงานปี 2565 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนกันยายน

1.5 ขอบเขตและลักษณะลุ่มน้ำ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) มีพื้นที่ดำเนินงานตามการจัดการแนวพื้นที่ลุ่มน้ำหลัก 5 พื้นที่ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำยม และลุ่มน้ำน่าน พื้นที่ลุ่มน้ำรอง 2 พื้นที่ลุ่มน้ำ ได้แก่ลุ่มน้ำแม่กลอง และลุ่มน้ำท่าจีน

1.5.1 ลุ่มน้ำปิง

ลุ่มน้ำปิงตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศไทยพื้นที่ส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำพูน ลักษณะลุ่มน้ำเรียวยาววางตัวในแนวเหนือ - ใต้ พื้นที่ลุ่มน้ำทั้งสิ้น 34,471.51 ตารางกิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศตอนบนของลุ่มน้ำเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน ต้นกำเนิดของแม่น้ำปิงเกิดจากเทือกเขาผีปันน้ำในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ แล้วไหลผ่านหุบเขาลงมาสู่ที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านจังหวัดลำพูนจากนั้นไหลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านอำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ แล้วไหลลงทิศใต้ผ่านอำเภอฮอด ก่อนจะลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล ส่วนแม่น้ำปิงตอนล่างได้เขื่อนภูมิพลจะไหลผ่านที่ราบมาบรรจบกับแม่น้ำวังและไหลผ่านที่ราบกว้างใหญ่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรก่อนจะไปบรรจบกับแม่น้ำยมและแม่น้ำน่านรวมเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ลุ่มน้ำปิงมีความยาวลำน้ำโดยประมาณ 778 กิโลเมตร มีพื้นที่รวม 34,471.51 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็น 30 ลุ่มน้ำย่อย พื้นที่ส่วนใหญ่ทำเกษตร เช่น ปลูกข้าว และพืชไร่ โดยลำน้ำสาขาของแม่น้ำปิง ได้แก่

- น้ำแม่จัด มีพื้นที่รับน้ำ 1,280.54 ตารางกิโลเมตร
- น้ำแม่แตง มีพื้นที่รับน้ำ 1,953.88 ตารางกิโลเมตร
- น้ำแม่ริม มีพื้นที่รับน้ำ 567.84 ตารางกิโลเมตร
- น้ำแม่กวง มีพื้นที่รับน้ำ 2,871.52 ตารางกิโลเมตร
- น้ำแม่ขาน มีพื้นที่รับน้ำ 1,727.62 ตารางกิโลเมตร
- น้ำแม่ลี มีพื้นที่รับน้ำ 2,082.86 ตารางกิโลเมตร
- น้ำแม่กลาง มีพื้นที่รับน้ำ 617.97 ตารางกิโลเมตร
- น้ำแม่แจ่ม มีพื้นที่รับน้ำ 3,894.58 ตารางกิโลเมตร

- น้ำแม่ต้น มีพื้นที่รับน้ำ 3,165.88 ตารางกิโลเมตร
- ห้วยแม่ท้อ มีพื้นที่รับน้ำ 643.73 ตารางกิโลเมตร
- คลองวังเจ้า มีพื้นที่รับน้ำ 649.32 ตารางกิโลเมตร
- คลองสวนหมาก มีพื้นที่รับน้ำ 1,213.43 ตารางกิโลเมตร
- แม่น้ำปิงตอนล่าง มีพื้นที่รับน้ำ 2,808.32 ตารางกิโลเมตร

พื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนล่างครอบคลุมพื้นที่จังหวัดตาก อำเภอเมือง สามเงา บ้านตาก และอำเภอวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชรครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง พรานกระต่าย คลองลาน โกสัมพีนคร ปางศิลาทอง คลองขลุง และอำเภอขาณุวรลักษบุรี และจังหวัดนครสวรรค์ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง เก้าเลี้ยว และอำเภอบรรพตพิสัย

1.5.2 ลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศไทยครอบคลุมพื้นที่ 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครนายก จังหวัดนครปฐม จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดอุทัยธานี ลักษณะลุ่มน้ำวางตัวตามแนวเหนือ-ใต้ พื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น 20,441.94 ตารางกิโลเมตร

แม่น้ำเจ้าพระยามีจุดกำเนิดอยู่ที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ไหลจากทิศเหนือลงสู่อ่าวไทยผ่านที่ราบภาคกลาง สภาพลุ่มน้ำทางฝั่งตะวันออกในเขตจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดลพบุรีของลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นที่ราบสูงมีเนินเขาเตี้ยๆ เป็นสันกั้นน้ำระหว่างลุ่มน้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำป่าสักส่วนทางตอนล่างลงมาซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดสระบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทราจะเป็นที่ราบลาดเขาสูงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาและเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลในเขตจังหวัดสมุทรปราการ สภาพลุ่มน้ำทางฝั่งตะวันตกของลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนเป็นที่ราบและตอนล่างเป็นที่ราบลุ่มซึ่งมีเขตติดต่อกับลุ่มน้ำท่าจีนลาดลงไปจรดชายฝั่งทะเล ลุ่มน้ำเจ้าพระยามีแม่น้ำสายหลักคือ แม่น้ำเจ้าพระยาโดยมีแม่น้ำสะแกกรังไหลมาบรรจบเหนือเขื่อนเจ้าพระยา ลำน้ำสาขาที่สำคัญของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่

- แม่น้ำน้อย แยกออกจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณจังหวัดชัยนาทแล้วไหลกลับเข้าแม่น้ำเจ้าพระยาอีกครั้งที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- แม่น้ำสุพรรณบุรี แยกออกจากแม่น้ำเจ้าพระยาและไหลขนานคู่กันไปจนออกสู่อ่าวไทยมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไปตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปากแม่น้ำ คือ คลองมะขามเฒ่า แม่น้ำสุพรรณบุรี แม่น้ำนครชัยศรี และแม่น้ำท่าจีน
- คลองบางแก้ว เป็นคลองสายสั้น ๆ แยกออกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดอ่างทองแล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำลพบุรีซึ่งแยกออกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดสิงห์บุรีโดยจุดบรรจบอยู่ในเขตอำเภอมหาราช จังหวัดอ่างทอง

ลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีความยาวลำน้ำโดยประมาณ 378 กิโลเมตรมีพื้นที่รวม 20,441.94 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็น 2 ลุ่มน้ำย่อย ดังนี้

- บึงบอระเพ็ด มีพื้นที่รับน้ำ 4,752.39 ตารางกิโลเมตร
- ที่ราบแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่รับน้ำ 15,689.55 ตารางกิโลเมตร

ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ เขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ตาคลี เก้าเลี้ยว ไกรภพระ ชุมแสง บรรพตพิสัย พยุหะคีรี แม่वंศ์ และลาดยาว

1.5.3 กลุ่มน้ำสะแกกรัง

กลุ่มน้ำสะแกกรัง ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศไทยครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดกำแพงเพชร มีพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งสิ้น 4,911.48 ตารางกิโลเมตร ลักษณะลุ่มน้ำวางตัวตามแนวตะวันตก-ตะวันออก

บริเวณทิศตะวันตกของกลุ่มน้ำเป็นเทือกเขาสูงและเป็นต้นน้ำของลำน้ำสาขาที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ ห้วยแม่วงก์ ห้วยคลองโพธิ์ และห้วยทับเสลา ต้นกำเนิดของลำน้ำสะแกกรังคือ เทือกเขาโมโกจู ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างจังหวัดตากและจังหวัดนครสวรรค์ ทางด้านต้นน้ำของลำน้ำสาขาทั้ง 3 สายนี้จะมีความลาดชันค่อนข้างมาก และค่อยลาดเทลงจนไหลออกสู่ทุ่งราบของแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านตะวันออกของกลุ่มน้ำ ลำน้ำสาขาซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำสะแกกรัง คือ ห้วยแม่วงก์ ไหลผ่านอำเภอม่วงกุ่มและอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ มาบรรจบกับห้วยคลองโพธิ์ซึ่งไหลมาจากเทือกเขาแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี ที่อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี กลายเป็นแม่น้ำตากแดด แล้วไหลลงมาบรรจบกับห้วยทับเสลาในเขตอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี เข้าเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เลียบผ่านภูเขาสะแกกรัง จึงได้ชื่อว่าแม่น้ำสะแกกรังก่อนจะลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาทางตอนเหนือของเขื่อนเจ้าพระยา

กลุ่มน้ำสะแกกรัง มีความยาวลำน้ำโดยประมาณ 229 กิโลเมตร มีพื้นที่รวม 4,911.48 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็น 6 ลุ่มน้ำย่อย ดังนี้

- น้ำแม่วงก์ มีพื้นที่รับน้ำ 1,016.33 ตารางกิโลเมตร
- แม่น้ำสะแกกรังตอนล่างส่วนที่ 1 มีพื้นที่รับน้ำ 933.17 ตารางกิโลเมตร
- คลองโพธิ์ มีพื้นที่รับน้ำ 1,169.12 ตารางกิโลเมตร
- ห้วยทับเสลา มีพื้นที่รับน้ำ 733.88 ตารางกิโลเมตร
- แม่น้ำสะแกกรังตอนล่างส่วนที่ 2 มีพื้นที่รับน้ำ 156.40 ตารางกิโลเมตร
- แม่น้ำสะแกกรังตอนล่างส่วนที่ 3 มีพื้นที่รับน้ำ 902.59 ตารางกิโลเมตร

กลุ่มน้ำสะแกกรังครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ในเขตอำเภอลาดยาว แม่วงก์ ชุมตาบง อำเภอม่วงกุ่ม และจังหวัดอุทัยธานี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง หนองขาหย่าง หนองฉาง ลานสัก ทัพทัน สว่างอารมณ์ และอำเภอยะนิง ลำน้ำสาขาของห้วยแม่วงก์ ได้แก่ คลองตลิ่งสูง คลองห้วยทราย คลองตะกวด ส่วนลำน้ำสาขาของห้วยคลองโพธิ์ ได้แก่ ห้วยน้ำดัง ห้วยตะกอน ห้วยโง้ง ห้วยผาลาด

1.5.4 ลุ่มน้ำน่าน

ลุ่มน้ำน่าน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยครอบคลุมพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดเลย จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น 34,837.70 ตารางกิโลเมตร มีทิศเหนือของกลุ่มน้ำติดกับลุ่มน้ำโขง ทิศใต้ติดกับลุ่มน้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันออกติดกับลุ่มน้ำโขงและลุ่มน้ำป่าสัก และทิศตะวันตกติดกับลุ่มน้ำยม

แม่น้ำน่าน มีความยาวลำน้ำโดยประมาณ 589 กิโลเมตร มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนไทย-ลาว มีความสูงอยู่ที่ระดับ 220 ม.รทก. จากนั้นไหลผ่านที่ราบระหว่างหุบเขาในเขตอำเภอเมือง และอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน หุบเขาทางด้านตะวันตกและตะวันออกทั้งสองด้านนี้เป็นต้นกำเนิดของลำน้ำสาขาหลายสาย ที่ราบบริเวณนี้จะมีระดับความสูงประมาณ 180-220 ม.รทก. จากนั้นแม่น้ำน่านจะไหลผ่านหุบเขาลงสู่อ่างเก็บน้ำสิริกิติ์ พื้นที่ตอนล่างของลุ่มน้ำน่านจะเป็นที่ราบสองฝั่งแม่น้ำ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นทุ่งราบผืนใหญ่ที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย จากจังหวัดพิษณุโลก แม่น้ำน่านจะไหลเคียงคู่กับแม่น้ำยมลงมาจนบรรจบกันที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จากนั้นจะไหลผ่านบึงบอระเพ็ดทางฝั่งซ้าย ก่อนจะบรรจบกับแม่น้ำปิง ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา

การแบ่งลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำน่านได้กำหนดตามผลการศึกษาของโครงการศึกษาสำรวจออกแบบสถานีอุทกวิทยา 22 ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทยของกรมทรัพยากรน้ำ โดยพิจารณาหลักเกณฑ์การแบ่งขอบเขตลุ่มน้ำสาขา การเรียกชื่อลุ่มน้ำ ลำน้ำ และการกำหนดรหัสลุ่มน้ำ โดยยึดถือ “มาตรฐานลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา” ของคณะกรรมการศูนย์ข้อมูลสารสนเทศอุทกวิทยา (น้ำผิวดิน) ภายใต้คณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ (ปัจจุบันได้รวมอยู่ในกรมทรัพยากรน้ำ) ซึ่งปรากฏอยู่ในรายงานผลการวิจัย เรื่อง ทะเบียนประวัติ และแผนที่แสดงตำแหน่งสถานีอุทกวิทยาและอุตุนิยมวิทยาในประเทศไทย (กุมภาพันธ์ 2539) เป็นแนวทางในการดำเนินงานและได้ทำการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมหลักเกณฑ์บางประการให้ชัดเจนและสมบูรณ์ขึ้น โดยมีการนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาพิจารณาร่วม ได้แก่ แผนที่การแบ่งขอบเขตลุ่มน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ ในระบบ GIS รายงานการศึกษา แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ชลประทาน แนวคันกั้นน้ำท่วม และการสำรวจสนามในบางพื้นที่ รวมทั้งได้ใช้แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 ชุดปัจจุบันจากกรมแผนที่ทหารมาใช้ในการกำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ ซึ่งแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำน่านออกเป็น 23 ลุ่มน้ำสาขา

1.5.5 ลุ่มน้ำยม

ลุ่มน้ำยม ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ลักษณะลุ่มน้ำวางตัวตามแนวเหนือ-ใต้ คลอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดตาก จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดนครสวรรค์ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่เกือบทั้งหมดอยู่ในลุ่มน้ำยม มี 2 จังหวัดคือ จังหวัดแพร่ และจังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น 23,995.556 ตารางกิโลเมตร

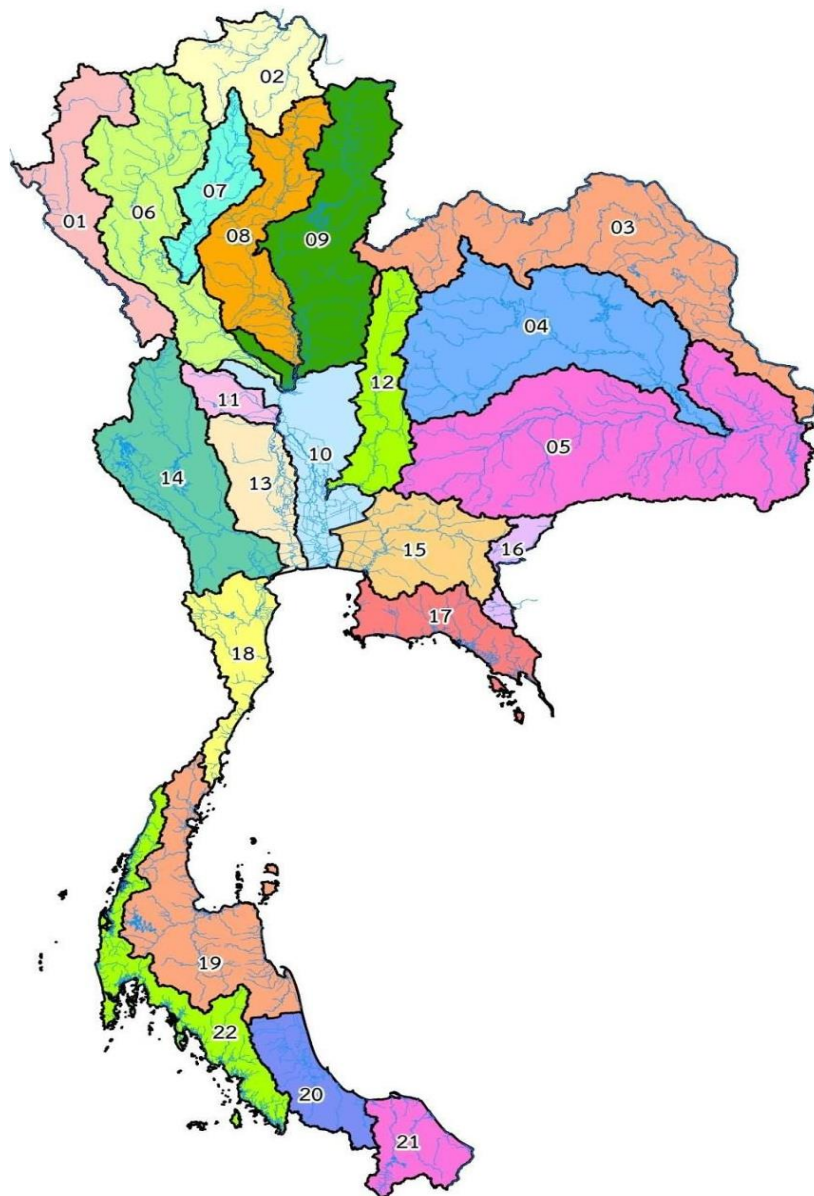
แม่น้ำยม มีความยาวลำน้ำโดยประมาณ 793 กิโลเมตร มีต้นกำเนิดจากตอยขุนยวมในทิวเขาผีปันน้ำ อยู่ในเขตอำเภอปงและอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ไหลผ่านหุบเขาที่มีความลาดชันมาก โดยมีความลาดชันลำน้ำประมาณ 1:700 และมีระดับความสูงที่ 180 – 360 ม.รทก. มีที่ราบแคบ ๆ ริมแม่น้ำเป็นบางตอนก่อนไหลเข้าสู่เขตจังหวัดแพร่ จากนั้นจะไหลออกสู่ที่ราบผืนใหญ่ ผ่านอำเภอสอง อำเภอสูงเม่น อำเภอเด่นชัย จากนั้นจะไหลเข้าหุบเขาทางทิศตะวันตก ผ่านอำเภอลอง อำเภอวังชิ้น แล้วไหลลงทางใต้เข้าสู่ที่ราบที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ในช่วงนี้แม่น้ำยมจะไหลคูกานานมากับแม่น้ำน่าน และเริ่มมีความลาดชันลดลง โดยมีความลาดชันลำน้ำประมาณ 1:2,300 ระดับความสูงของพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำอยู่ที่ระดับ 50 – 180 ม.รทก. จากนั้นจะไหลผ่านอำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอกงไกรลาศ และไหลผ่านอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกเข้าสู่อำเภอสางงาม จังหวัดพิจิตร ผ่านอำเภอโพทะเลจนเข้าเขตจังหวัดนครสวรรค์แล้วไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน่านที่บ้านเกยชัย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีความชันลำน้ำต่ำประมาณ 1:5,000 ถึง 1:35,000 มีระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 20 -50 ม.รทก.

ลุ่มน้ำยม ประกอบด้วยลุ่มน้ำสาขาที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำควน ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอปง จังหวัดพะเยา ลำน้ำปี ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ลำน้ำาว ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมในเขตจังหวัดแพร่ น้ำแม่สองบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่ น้ำแม่คำมี ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ น้ำแม่ต้า ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอลอง ห้วยแม่สิม ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย น้ำแม่มอก ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย น้ำแม่ราพัน บรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และแม่น้ำพิจิตรไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่บ้านบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 1-5 กลุ่มน้ำหลักในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

ลำดับ	ชื่อกลุ่มน้ำหลัก	พื้นที่ (ตร.กม.)	พื้นที่ (ไร่)
1	พื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนล่าง	12,796.842	7,998,026.250
2	พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน	20,125.000	12,578,125.000
3	พื้นที่ลุ่มน้ำสะแกกรัง	5,192.000	3,245,000.000
4	พื้นที่ลุ่มน้ำน่านตอนล่าง	4,074.680	2,546,675.000
5	พื้นที่ลุ่มน้ำยมตอนล่าง	3,516.590	2,132,985.000
รวม		45,705.112	28,500,811.25

ที่มา : กรมชลประทาน, <http://kromchol.rid.go.th/lproject/2010/index.php/-25->

ภาพที่ 1-2 แผนที่กลุ่มน้ำหลักในประเทศไทย

1.6 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม แม่น้ำวัง และแม่น้ำน่าน ซึ่งไหลรวมมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และแม่น้ำสะแกกรังที่มีต้นกำเนิดอยู่ในเขตเทือกเขาโมโกจูในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งไหลมาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่ ตำบลท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทรายเหมาะสำหรับการทำนาและปลูกพืชไร่ ประชากรในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินในพื้นที่เป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร

ลักษณะการใช้ที่ดินแยกเป็นพื้นที่ป่าไม้ 3,976,168 ไร่ เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร 11,074,358 ไร่ และเนื้อที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตร 3,365,989 ไร่ มีการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองและที่ดินมิใช่ของตนเอง ดังนี้ เช่าผู้อื่น รับจ้างของผู้อื่น หรือทำได้ฟรี สัดส่วนร้อยละ 35 : 65 และเมื่อพิจารณาเนื้อที่เช่าผู้อื่นคิดเป็นร้อยละ 40.20 ของเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด

ตารางที่ 1-6 แสดงการใช้ที่ดินในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ปี 2564

จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	เนื้อที่ป่าไม้ (ไร่)	เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่)	เนื้อที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตร (ไร่)
พิจิตร	2,831,883	10,700	2,031,787	789,396
กำแพงเพชร	5,379,681	1,248,504	3,058,403	1,072,773
นครสวรรค์	5,998,548	580,175	4,365,974	1,052,400
อุทัยธานี	4,206,404	2,136,789	1,618,194	451,420
รวม	18,416,516	3,976,168	11,074,358	3,365,989

ที่มา : สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2564 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ข้อมูล ณ กันยายน 2565

1.6.1 ทรัพยากรป่าไม้

ข้อมูลจากกรมป่าไม้ล่าสุดในปี พ.ศ. 2564 พื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 มีพื้นที่ทั้งหมด 3,975,396.91 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.59 ของพื้นที่ทั้งหมด และมีพื้นที่ป่าไม้ลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ซึ่งมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 3,976,167.36 ไร่ ลดลง 770.45 ไร่

ตารางที่ 1-7 พื้นที่ป่าไม้แยกรายจังหวัด

จังหวัด	ปี/พื้นที่ (ไร่)				
	พ.ศ. 2563		พ.ศ. 2564		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	
พิจิตร	10,699.59	0.40	11,302.12	0.42	0.02
กำแพงเพชร	1,248,504.10	23.47	1,248,360.03	23.46	-0.01
นครสวรรค์	580,174.53	9.75	580,575.51	9.75	0.00
อุทัยธานี	2,136,789.14	51.43	2,135,159.25	51.40	-0.03
รวม	3,976,167.36	21.59	3,975,396.91	21.59	0.00

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ กันยายน 2565

บทที่ 2

สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน

2.1.1 ที่มาของการดำเนินงาน

น้ำ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งการอุปโภคและบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การรักษาระบบนิเวศ การท่องเที่ยว และการคมนาคม เป็นต้น

เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2564 พระราชกฤษฎีกา กำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา แบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำของประเทศไทยใหม่ให้มีความเหมาะสมกับการบริการจัดการน้ำและวิถีชีวิตของประชาชน กำหนดให้ประเทศไทยมี 22 ลุ่มน้ำหลัก 353 ลุ่มน้ำสาขา และมีหมู่เกาะต่าง ของแต่ละลุ่มน้ำหลักอีกจำนวน 6 หมู่เกาะ ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงการแบ่งกลุ่มพื้นที่ “ลุ่มน้ำ” (river basins) ของประเทศไทยครั้งสำคัญหลังจากที่กำหนดให้พื้นที่ทั่วประเทศไทยประมาณ 500,000 ตารางกิโลเมตร ถูกแบ่งออกเป็น 25 ลุ่มน้ำหลัก 254 ลุ่มน้ำสาขามายาวนานร่วมสามทศวรรษ

การแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำใหม่ดำเนินการตามมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 .ศ.ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ใช้แบ่งกลุ่มพื้นที่ลุ่มน้ำเบื้องต้น คือ พื้นที่ลุ่มน้ำไม่ควรอยู่ต่างพื้นที่กันหรืออยู่ต่างภูมิภาค ถ้าพื้นที่ลุ่มน้ำแยกกันอย่างชัดเจนควรรวมกับพื้นที่ลุ่มน้ำข้างเคียงหรือแยกออกเป็นเอกเทศ ขณะเดียวกันหากพบว่ามีการใช้หรือแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการระบายหรืออาจจะมีการบริหารจัดการน้ำร่วมกันและมีพื้นที่ลุ่มน้ำไม่ใหญ่นักควรรวมกลุ่มลุ่มน้ำเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวมเป็นเนื้อเดียว

ภาพที่ 2-1 ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย 22 ลุ่มน้ำ

จาก 25 กลุ่มน้ำหลักในอดีตสู่ 22 กลุ่มน้ำหลักในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตพื้นที่กลุ่มน้ำหลักซึ่งรายชื่อกลุ่มน้ำเดิมที่เคยมีแต่หายไป ได้แก่ กลุ่มน้ำโขง กลุ่มน้ำกก กลุ่มน้ำปราจีนบุรี กลุ่มน้ำเพชรบุรี กลุ่มน้ำตาปี กลุ่มน้ำปัตตานี กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก บ้างถูกผนวกรวมเข้ากับกลุ่มน้ำใกล้เคียง บ้างถูกเปลี่ยนชื่อเรียกใหม่ หรือไม่ก็เกิดจากการแบ่งกลุ่มพื้นที่กลุ่มน้ำใหม่ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 เปรียบเทียบรายชื่อ 25 กลุ่มน้ำหลักเดิมตามคณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ ในปี 2536 และ 22 กลุ่มน้ำหลัก ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดกลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564

25 กลุ่มน้ำหลักเดิม พ.ศ. 2536		22 กลุ่มน้ำหลักปัจจุบัน พ.ศ. 2564	
รหัสกลุ่มน้ำ	ชื่อกลุ่มน้ำหลัก	รหัสกลุ่มน้ำ	ชื่อกลุ่มน้ำหลัก
1	กลุ่มน้ำสาละวิน	1	กลุ่มน้ำสาละวิน
2	กลุ่มน้ำโขง	2	กลุ่มน้ำโขงเหนือ
3	กลุ่มน้ำกก	3	กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ
4	กลุ่มน้ำชี	4	กลุ่มน้ำชี
5	กลุ่มน้ำมูล	5	กลุ่มน้ำมูล
6	กลุ่มน้ำปิง	6	กลุ่มน้ำปิง
7	กลุ่มน้ำวัง	7	กลุ่มน้ำวัง
8	กลุ่มน้ำยม	8	กลุ่มน้ำยม
9	กลุ่มน้ำน่าน	9	กลุ่มน้ำน่าน
10	กลุ่มน้ำเจ้าพระยา	10	กลุ่มน้ำเจ้าพระยา
11	กลุ่มน้ำสะแกกรัง	11	กลุ่มน้ำสะแกกรัง
12	กลุ่มน้ำป่าสัก	12	กลุ่มน้ำป่าสัก
13	กลุ่มน้ำท่าจีน	13	กลุ่มน้ำท่าจีน
14	กลุ่มน้ำแม่กลอง	14	กลุ่มน้ำแม่กลอง
15	กลุ่มน้ำปราจีนบุรี	15	กลุ่มน้ำบางปะกง
16	กลุ่มน้ำบางปะกง	16	กลุ่มน้ำโตนเลสาบ
17	กลุ่มน้ำโตนเลสาบ	17	กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก
18	กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก	18	กลุ่มน้ำเพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์
19	กลุ่มน้ำเพชรบุรี	19	กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน
20	กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก	20	กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
21	กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก	21	กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง
22	กลุ่มน้ำตาปี	22	กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก
23	กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา		
24	กลุ่มน้ำปัตตานี		
25	กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก		

ในเขตพื้นที่ 22 กลุ่มน้ำหลักในปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดกลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 ซึ่งแบ่งเป็น
กลุ่มน้ำสาขาจำนวน 353 กลุ่มน้ำ และหมู่เกาะต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มน้ำหลักอีกจำนวน 6 หมู่เกาะ จำแนกตามภาค ดังนี้

ภาคเหนือ ประกอบด้วย กลุ่มน้ำสาละวิน กลุ่มน้ำโขงเหนือ กลุ่มน้ำปิง กลุ่มน้ำวัง กลุ่มน้ำยม และกลุ่มน่าน

ภาคกลาง ประกอบด้วยกลุ่มน้ำเจ้าพระยา กลุ่มน้ำสะแกกรัง กลุ่มน้ำป่าสัก กลุ่มน้ำท่าจีน กลุ่มน้ำแม่กลอง กลุ่มน้ำ
บางปะกง กลุ่มน้ำโตนเลสาบ กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก และกลุ่มน้ำเพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มน้ำชี กลุ่มน้ำมูล

ภาคใต้ ประกอบด้วย กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา กลุ่มน้ำภาคใต้
ฝั่งตะวันออกตอนล่าง กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก

จากการแบ่งเขตพื้นที่กลุ่มน้ำหลักดังกล่าว มีกลุ่มน้ำหลักที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและ
ควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) จำนวน 4 กลุ่มน้ำ ดังนี้

- (1) **กลุ่มน้ำปิง** จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ที่อยู่ในเขต
กลุ่มน้ำปิง ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดนครสวรรค์
- (2) **กลุ่มน้ำยม** จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ที่อยู่
ในเขตกลุ่มน้ำยม ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดพิจิตร
- (3) **กลุ่มน่าน** จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ที่อยู่
ในเขตกลุ่มน่าน ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดพิจิตร
- (4) **กลุ่มน้ำเจ้าพระยา** จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)
ที่อยู่เขตกลุ่มน้ำเจ้าพระยา ได้แก่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี
- (5) **กลุ่มน้ำสะแกกรัง** จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)
ที่อยู่เขตกลุ่มน้ำสะแกกรัง ได้แก่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี

นอกจากกลุ่มน้ำหลักจำนวน 4 กลุ่มน้ำแล้วสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ยังมี
บึงน้ำจืดที่สำคัญอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 2 แหล่งน้ำ ได้แก่

- (1) **บึงบอระเพ็ด** บึงบอระเพ็ดเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีเนื้อที่
ทั้งสิ้น 132,737 ไร่ 56 ตารางวามีอาณาเขตติดต่อกัน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอชุมแสง และ
อำเภอท่าตะโก
- (2) **บึงสีไฟ** บึงสีไฟเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของภาคเหนือตอนล่างตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร มีเนื้อที่
ทั้งสิ้น 5,390 ไร่เศษมีอาณาเขตติดต่อ 4 ตำบล คือ ตำบลท่าหลวง ตำบลคลองคะเชนทร์ ตำบลโรงช้าง
และตำบลเมืองเก่า

2.2.2 จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) โดยส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศ และเสียง ร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ มีภารกิจในการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินและเก็บตัวอย่างน้ำแหล่งน้ำผิวดินส่งตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการภายใต้การดำเนินงานโครงการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำแหล่งน้ำผิวดินในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา กลุ่มน้ำปิง กลุ่มน้ำยม กลุ่มน้ำน่าน และกลุ่มน้ำสะแกกรัง ในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 7 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสะแกกรัง บึงบอระเพ็ด และบึงสีไฟ รวมทั้งหมด 36 จุดตรวจวัด ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักจำนวน 5 สาย และแหล่งน้ำนิ่งจำนวน 2 แหล่งน้ำ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2.2 และ 2.3

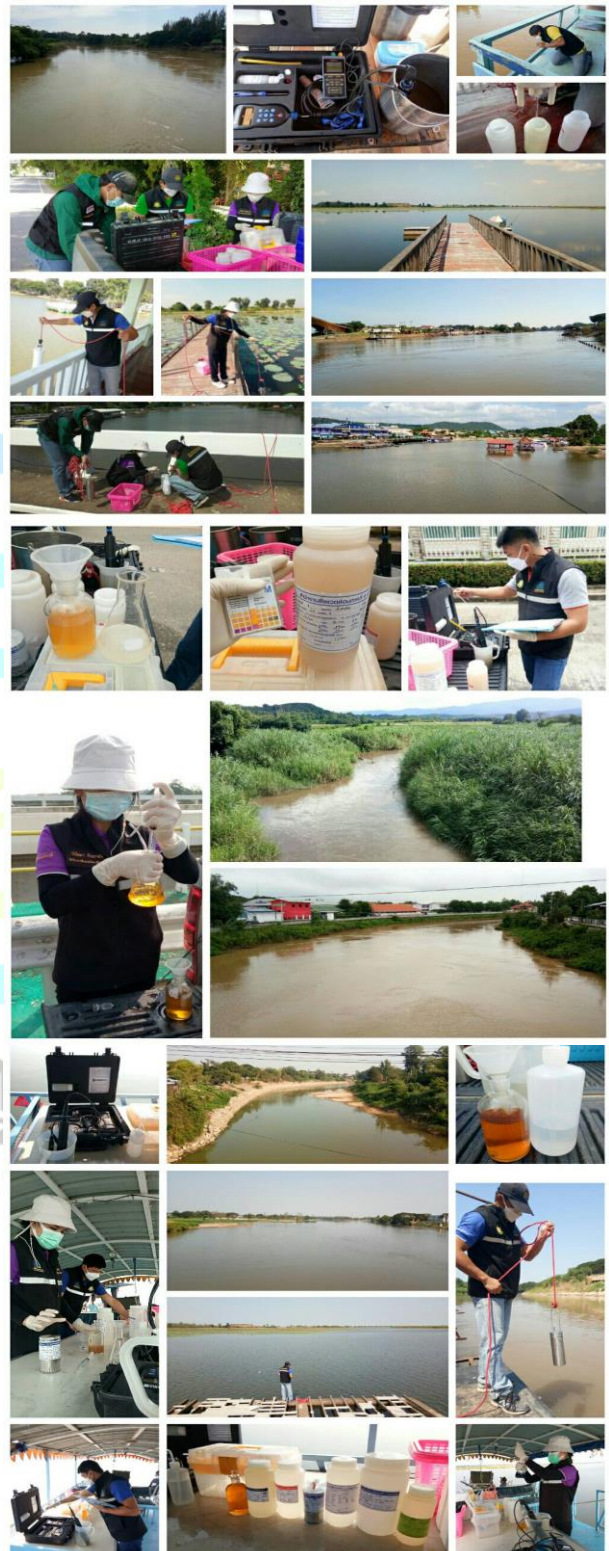
โดยจุดตรวจวัดถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 จุดตรวจวัดของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 23 จุดตรวจวัด รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2.1 และ ส่วนที่ 2 ส่วนเพิ่มเติมของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ที่คาดว่าจะมีความเสี่ยงและเป็นพื้นที่วิกฤตคุณภาพน้ำ จำนวน 13 จุดตรวจวัดรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2.2 ซึ่งจุดตรวจวัดทั้ง 2 ส่วนมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ จำนวน 4 ครั้งต่อปี ดังนี้

ไตรมาสที่ 1/2565 ช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564

ไตรมาสที่ 2/2565 ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

ไตรมาสที่ 3/2565 ช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565

ไตรมาสที่ 4/2565 ช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565

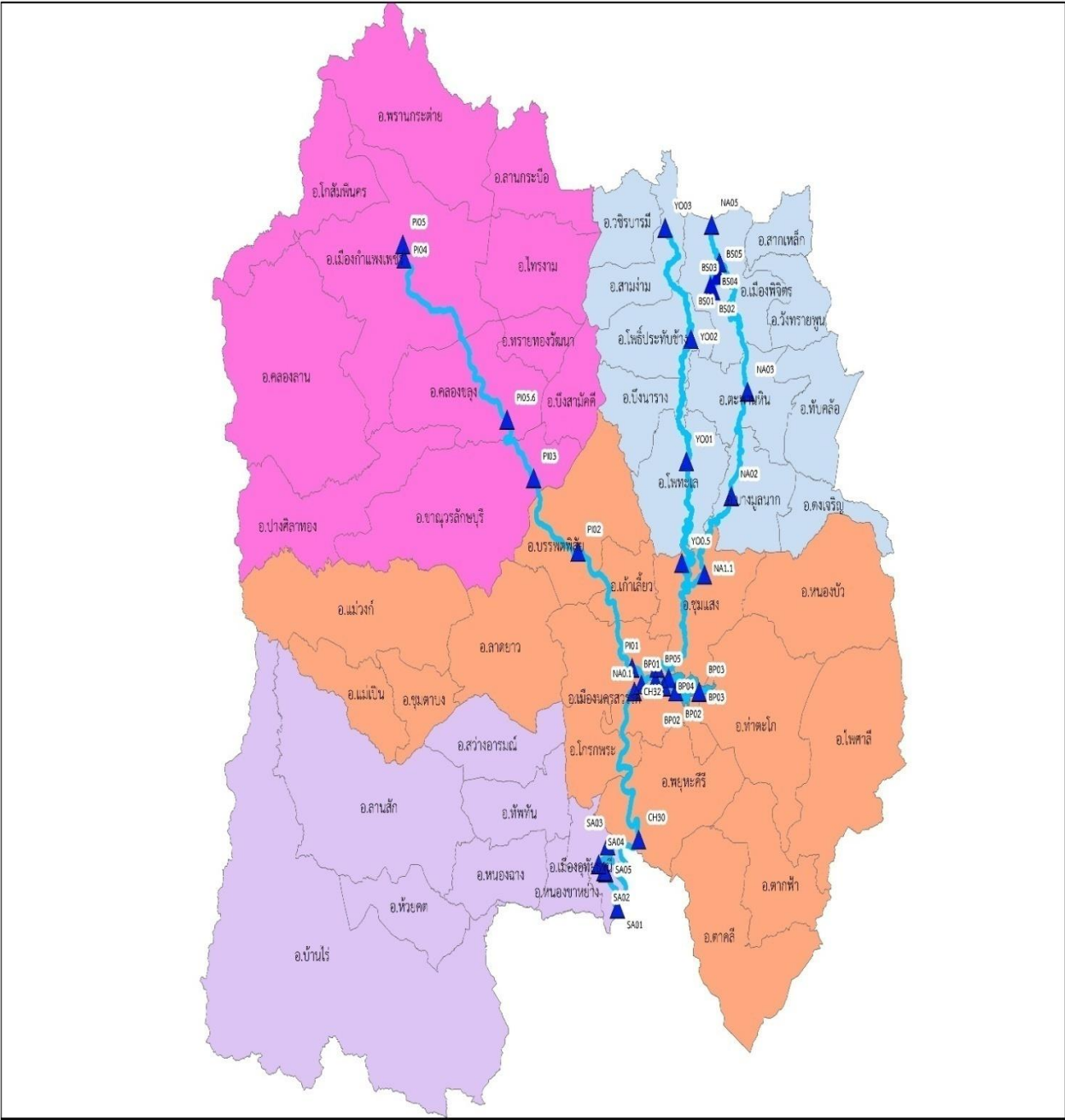
ภาพที่ 2-2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน

ตารางที่ 2 -2 จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 23 จุดตรวจวัด

รหัส ลุ่มน้ำ	ชื่อลุ่มน้ำ หลัก	แม่น้ำ	รหัส จุดตรวจวัด	รายละเอียดจุดตรวจวัด	พิกัด X	พิกัด Y
6	ลุ่มน้ำปิง	ปิง	PI05	สะพานทางหลวงหมายเลข 1068 ต.ลานดอกไม้ อ.เมือง จ.กำแพงเพชร	16.627819	99.432013
6	ลุ่มน้ำปิง	ปิง	PI03	สะพานบ้านแสนตอ ต.แสนตอ อ.ชาณุวรลักษบุรี จ.กำแพงเพชร	16.064905	99.860262
6	ลุ่มน้ำปิง	ปิง	PI04	สะพานบ้านวังยาง ต.นครชุมอ.เมือง จ.กำแพงเพชร	16.452941	99.521544
6	ลุ่มน้ำปิง	ปิง	PI02	สะพานทางหลวงหมายเลข 1182 ต.ท่าจั่ว อ.บรรพตพิสัย จ.นครสวรรค์	15.93519	99.976451
6	ลุ่มน้ำปิง	ปิง	PI01	สะพานพิษณุโลก ต.วัดไพร อ.เมือง จ.นครสวรรค์	15.729834	100.117426
8	ลุ่มน้ำยม	ยม	YO03	สะพานบ้านสามง่าม ต.สามง่าม อ.สามง่าม จ.พิจิตร	16.507362	100.20404
9	ลุ่มน้ำน่าน	น่าน	NA01	หน้าวัดเกรียงไกรใต้ ต.เกรียงไกร อ.เมือง จ.นครสวรรค์	15.729831	100.183033
9	ลุ่มน้ำน่าน	น่าน	NA02	สะพาน ต. บางมูลนาก อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร	16.033563	100.377132
9	ลุ่มน้ำน่าน	น่าน	NA03	สะพานรัฐราษฎร์รังสรรค์ ต.ตะพานหิน อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร	16.217912	100.419668
9	ลุ่มน้ำน่าน	น่าน	NA04	วัดท่าหลวง ต.ท่าหลวง อ.เมือง จ.พิจิตร	16.442319	100.351434
9	ลุ่มน้ำน่าน	น่าน	NA05	สะพานทางหลวงหมายเลข 115 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิจิตร	16.454779	100.339289
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	ปิง บอระเพ็ด	BP01	บ้านรังจิก ต.พระนอน อ.เมือง จ.นครสวรรค์	15.703426	100.20006
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	ปิง บอระเพ็ด	BP02	บ้านปลวกสูง ต.พระนอน อ.เมือง จ.นครสวรรค์	15.69233	100.223899
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	ปิง บอระเพ็ด	BP03	บ้านเนินระฆัง ต.วังมหาร อ.ท่าตะโก จ.นครสวรรค์	15.695644	100.259385
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	ปิง บอระเพ็ด	BP04	บ้านท่าดินแดง ต.เกรียงไกร อ.เมืองจ.นครสวรรค์	15.713477	100.216402
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	ปิง บอระเพ็ด	BP05	บ้านหนองดุก ต.แควใหญ่ อ.เมือง จ.นครสวรรค์	15.708668	100.178525
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	เจ้าพระยา	CH30	สะพานสมเด็จพระวันรัตน์ ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์	15.426613	100.134976
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	เจ้าพระยา	CH32	สะพานเดชาติวงศ์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมือง จ.นครสวรรค์	15.688331	100.123554
11	ลุ่มน้ำ สะแกกรัง	สะแกกรัง	SA01	ปากน้ำ ต.ท่าซุง อ.เมือง จ.อุทัยธานี	15.304855	100.079647
11	ลุ่มน้ำ สะแกกรัง	สะแกกรัง	SA02	สะพานท้ายเมือง (พัฒนาภาคเหนือ 15) ต.อุทัยใหม่ อ.เมือง จ.อุทัยธานี	15.370858	100.044295
11	ลุ่มน้ำ สะแกกรัง	สะแกกรัง	SA03	สะพานบ้านบางกุ้ง ต.สะแกกรัง อ.เมือง จ.อุทัยธานี	15.41094	100.056926

ตารางที่ 2-3 จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำส่วนเพิ่มเติมของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ที่คาดว่า เป็นจุดที่มีความเสี่ยงและเป็นพื้นที่วิกฤตคุณภาพน้ำจำนวน 13 จุดตรวจวัด

รหัส ลุ่มน้ำ	ชื่อลุ่มน้ำ หลัก	แม่น้ำ	รหัส จุดตรวจวัด	รายละเอียดจุดตรวจวัด	พิกัด X	พิกัด Y
6	ลุ่มน้ำปิง	คลองสวน หมาก	SMC1	หมู่ 5 ต.สักงาม อ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร	16.331772	99.316486
6	ลุ่มน้ำปิง	ปิง	PI05.6	หมู่ 8 ต.บ้านแม่ลาด ต.แม่ลาด อ.คลองขลุง จ.กำแพงเพชร	16.168368	99.790884
8	ลุ่มน้ำยม	ยม	YO0.5	สะพานทางหลวงชนบท ต.ท่าไม้ อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์	15.915207	100.247788
9	ลุ่มน้ำน่าน	น่าน	NA0.1	ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์เจ้าแม่ทับทิม ต.ปากน้ำโพ อ.เมือง จ.นครสวรรค์	15.700446	100.142189
9	ลุ่มน้ำน่าน	น่าน	NA1.1	สะพานข้ามแม่น้ำน่านด้านเหนือเขตเทศบาล เมืองชุมแสง ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์	15.8945	100.307369
10	ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	คลองบาง ประมุง	BPMC	วัดบางประมุง ต.บางประมุง อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์	150626038	100.034122
11	ลุ่มน้ำ สะแกกรัง	สะแกกรัง	SA04	หน้าตลาดสด ต.อุทัยใหม่ อ.เมือง จ. อุทัยธานี	15.382955	100.030295
11	ลุ่มน้ำ สะแกกรัง	สะแกกรัง	SA05	ด้านหลังวิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี ต.สะแก กรัง อ.เมือง จ.อุทัยธานี	15.368331	100.049294
-	-	บึงสีไฟ	BS01	สะพานไม้กลางน้ำที่ 1 ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.พิจิตร	16.406340	100.322448
-	-	บึงสีไฟ	BS02	สะพานไม้กลางน้ำที่ 2 ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.พิจิตร	16.400014	100.325474
-	-	บึงสีไฟ	BS03	สะพานไม้กลางน้ำที่ 3 ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.พิจิตร	16.396071	100.330259
-	-	บึงสีไฟ	BS04	สถานแสดงพันธุ์ปลาเฉลิมพระเกียรติ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิจิตร	16.423685	100.341474
-	-	บึงสีไฟ	BS05	ศาลากลางน้ำ ต.คลองเคียน อ.เมือง จ.พิจิตร	16.42632	100.343073

ภาพที่ 2-3 แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

2.1.3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ

ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ข้อ 8 ได้ให้กรมควบคุมมลพิษกำหนดประเภทของแหล่งน้ำผิวดินโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินไปแล้วจำนวน 26 สาย โดยมีแหล่งน้ำผิวดินตามประกาศอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) จำนวน 5 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน่าน แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำสะแกกรัง โดยมีรายละเอียดในประกาศ ดังนี้

(1) แม่น้ำเจ้าพระยา ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องการกำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในข้อที่ 1 (3) ให้แม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กิโลเมตร 142 จากปากแม่น้ำขึ้นไปทางตอนเหนือจนถึงจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่กิโลเมตร 379 จากปากแม่น้ำเป็นช่วงที่ 3 โดยให้มีคุณภาพจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 2

(2) แม่น้ำน่าน ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องการกำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำน่าน กำหนดให้แม่น้ำน่านตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำน่านกับแม่น้ำปิง บริเวณบ้านปากน้ำโพ ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำน่านบริเวณสะพานแม่น้ำน่านบ้านปอน ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน กิโลเมตรที่ 689 เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3

(3) แม่น้ำปิง ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องการกำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำปิง กำหนดให้แม่น้ำปิงตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำปิงกับแม่น้ำน่าน บริเวณบ้านปากน้ำโพ ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำปิงบริเวณสะพานช่อแล ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ กิโลเมตรที่ 600 เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3

(4) แม่น้ำยม ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องการกำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำยม กำหนดให้แม่น้ำยมตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำยมกับแม่น้ำน่าน บริเวณบ้านเกยไชยเหนือ ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำยมบริเวณสะพานแม่น้ำยม บ้านคู ตำบลปง อำเภอปง จังหวัดพะเยา กิโลเมตรที่ 665 เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3

(5) แม่น้ำสะแกกรัง ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องการกำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำสะแกกรัง กำหนดให้แม่น้ำสะแกกรังตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำสะแกกรังกับแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณแพข้ามฟากบ้านท่าซุง หมู่ที่ 1 ตำบลท่าซุง อำเภอเมืองอุทัยธานี กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำสะแกกรังบริเวณบ้านอีเต็ง หมู่ที่ 8 ตำบลน้ำทรง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ กิโลเมตรที่ 25 เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3

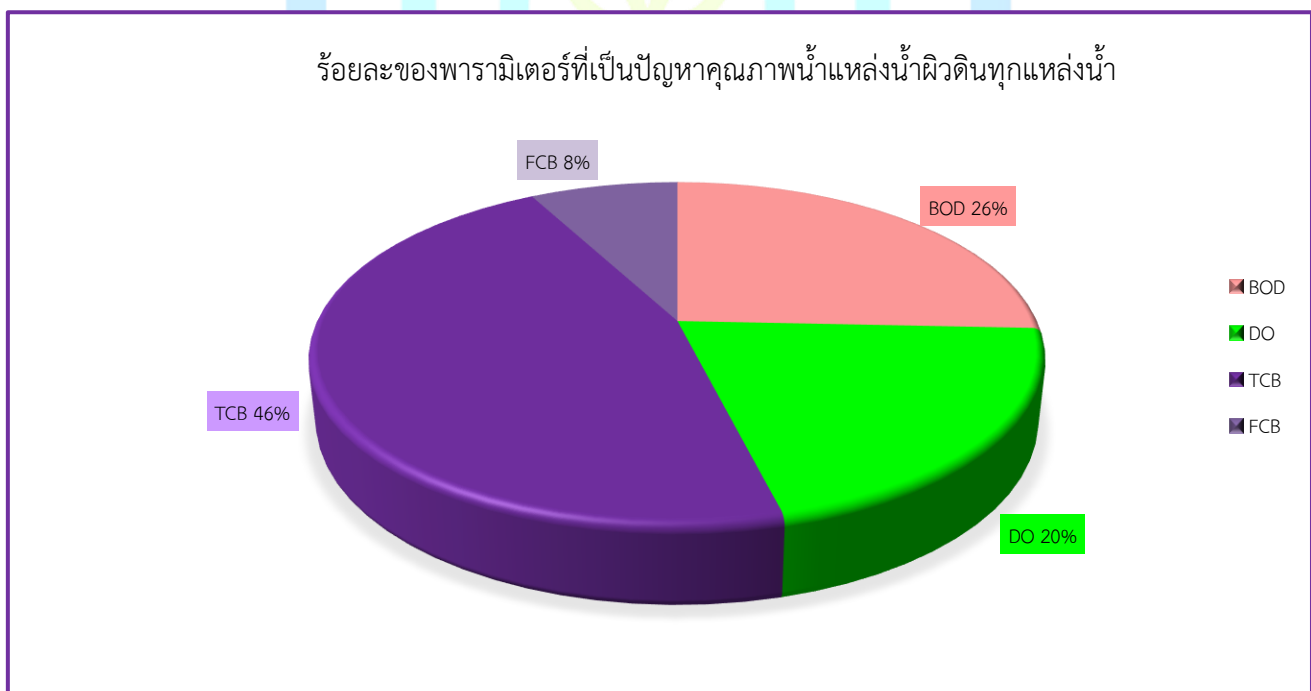
2.1.4 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index :WQI) ทั้ง 5 แหล่งน้ำ พบแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง การกำหนดประเภทของแหล่งน้ำ จำนวน 2 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน และพบแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 3 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำยม และ

แม่น้ำสะแกกรัง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2-4 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินทุกแหล่งน้ำ ดังนี้ รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-4 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินทุกแหล่งน้ำ ดังนี้ ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) ปริมาณฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB)

ตารางที่ 2-4 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

แหล่งน้ำผิวดิน	ค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) เฉลี่ย ปี พ.ศ. 2565	ประเภทคุณภาพน้ำ ปี พ.ศ. 2565	ประเภทแหล่งน้ำตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ	ผลการประเมินคุณภาพน้ำ ปี พ.ศ. 2565
แม่น้ำปิง	68.45	พอใช้	ประเภทที่ 3	ประเภทที่ 2
แม่น้ำน่าน	65.39	พอใช้	ประเภทที่ 3	ประเภทที่ 3
แม่น้ำยม	65.31	พอใช้	ประเภทที่ 3	ประเภทที่ 3
แม่น้ำเจ้าพระยา	64.05	พอใช้	ประเภทที่ 2	ประเภทที่ 3
แม่น้ำสะแกกรัง	53.68	เสื่อมโทรม	ประเภทที่ 3	ประเภทที่ 4
บึงบอระเพ็ด	72.05	ดี	-	ประเภทที่ 2
บึงสีไฟ	55.02	เสื่อมโทรม	-	ประเภทที่ 4

ภาพที่ 2-4 ร้อยละของพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินทุกแหล่งน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

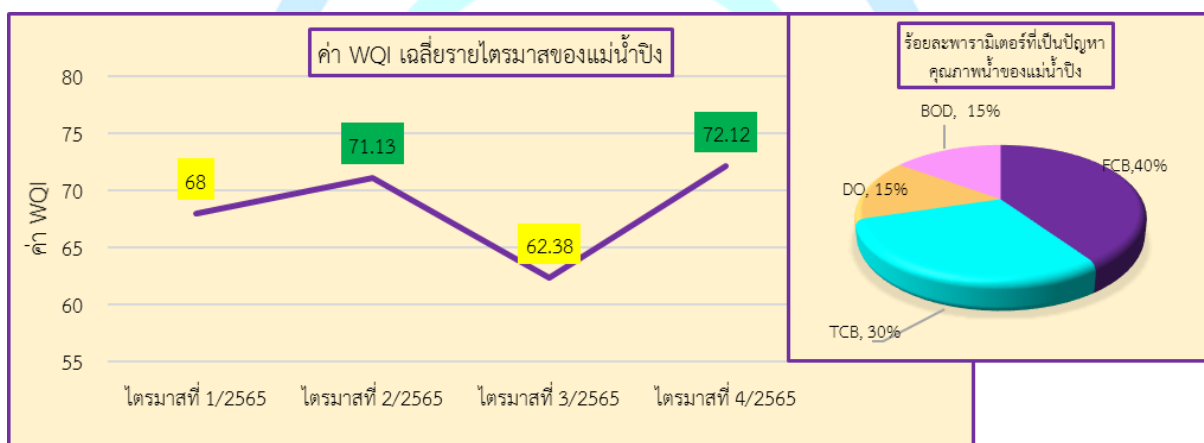
2.1.5 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำปิงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำปิง ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 7 จุดตรวจวัด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index :WQI) พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำปิงเฉลี่ยรายไตรมาสมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ ทั้ง 4 ไตรมาส ดังนี้

➢ ในไตรมาสที่ 1/2565 และไตรมาสที่ 3/2565 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 68.00 และ 62.38

➢ ในไตรมาสที่ 2/2565 และไตรมาสที่ 4/2565 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 71.13 และ 72.12

ทั้งนี้คุณภาพน้ำแม่น้ำปิงโดยรวมในปี 2565 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับ 68.45 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ร้อยละ 14.89 ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 14.89 ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) ร้อยละ 29.79 และปริมาณฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ร้อยละ 40.43 รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-5

ภาพที่ 2-5 ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำปิงเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคือคุณภาพน้ำในปิงงบประมาณ พ.ศ. 2565

2.1.6 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำยมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

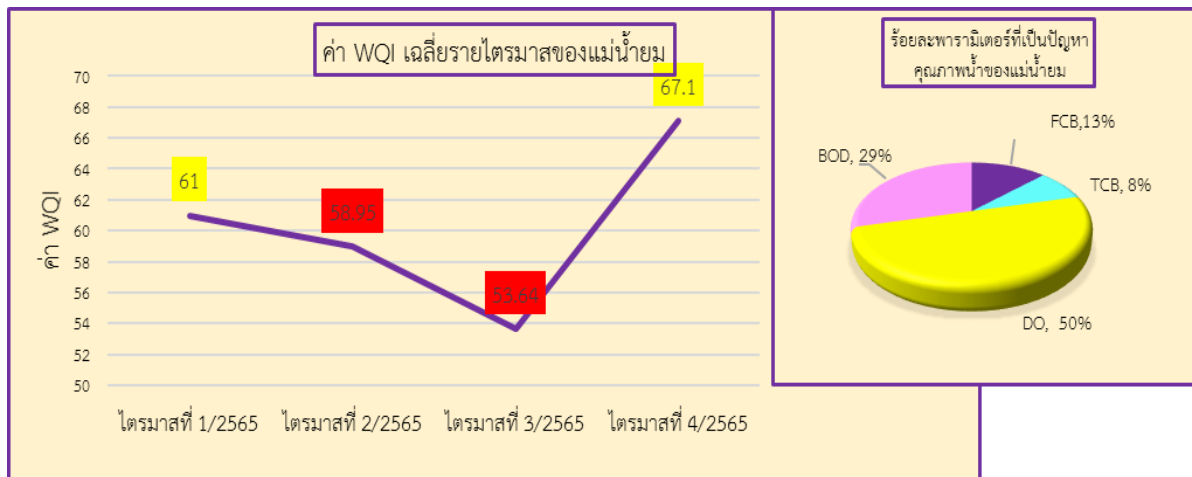
ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำยม ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 4 จุดตรวจวัด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำยมเฉลี่ยรายไตรมาสมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 2 ไตรมาส คือ

➢ ในไตรมาสที่ 1/2565 และไตรมาสที่ 4/2565 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 61.00 และ 67.10

และมีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 2 ไตรมาส คือ

- ในไตรมาสที่ 2/2565 และไตรมาสที่ 3/2565 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 58.95 และ 53.64

ทั้งนี้คุณภาพน้ำแม่ข่ายโดยรวมในปี 2565 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม มีค่า WQI เฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับ 60.16 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ร้อยละ 50.00 ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 29.17 ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) ร้อยละ 8.33 และปริมาณฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ร้อยละ 12.50 รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-6

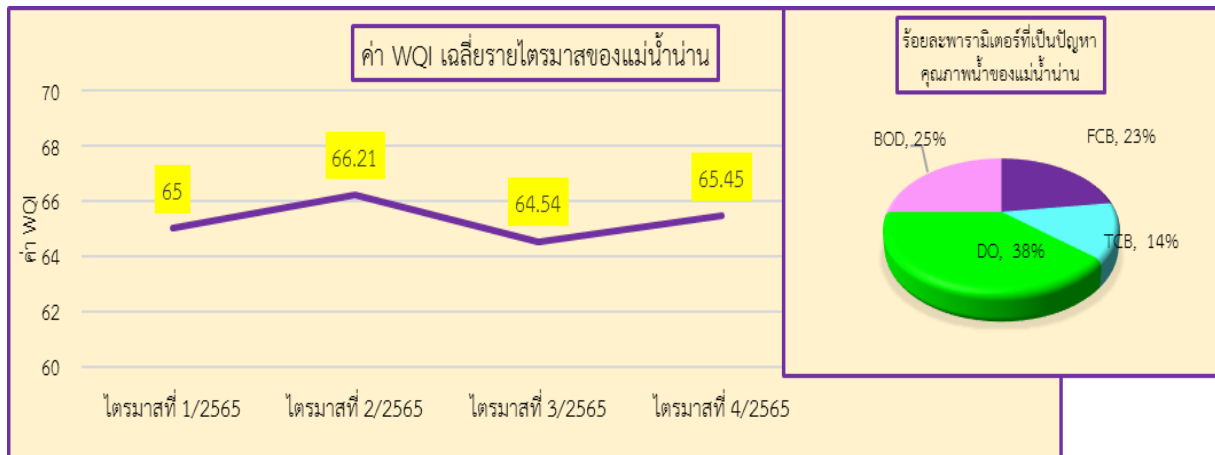
ภาพที่ 2-6 ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่ข่ายเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

2.1.7 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำน่านประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 7 จุดตรวจวัด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำน่านเฉลี่ยรายไตรมาสมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ ทั้ง 4 ไตรมาส ดังนี้

- ในไตรมาสที่ 1-4 /2565 แม่น้ำน่าน มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 65.00 66.21 64.54 และ 65.45 ตามลำดับ

ทั้งนี้คุณภาพน้ำแม่น้ำน่านโดยรวมในปี 2565 อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยตลอดทั้งปี เท่ากับ 65.39 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ร้อยละ 38.64 ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 25.00 ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) ร้อยละ 13.64 และปริมาณฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ร้อยละ 22.73 รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-7

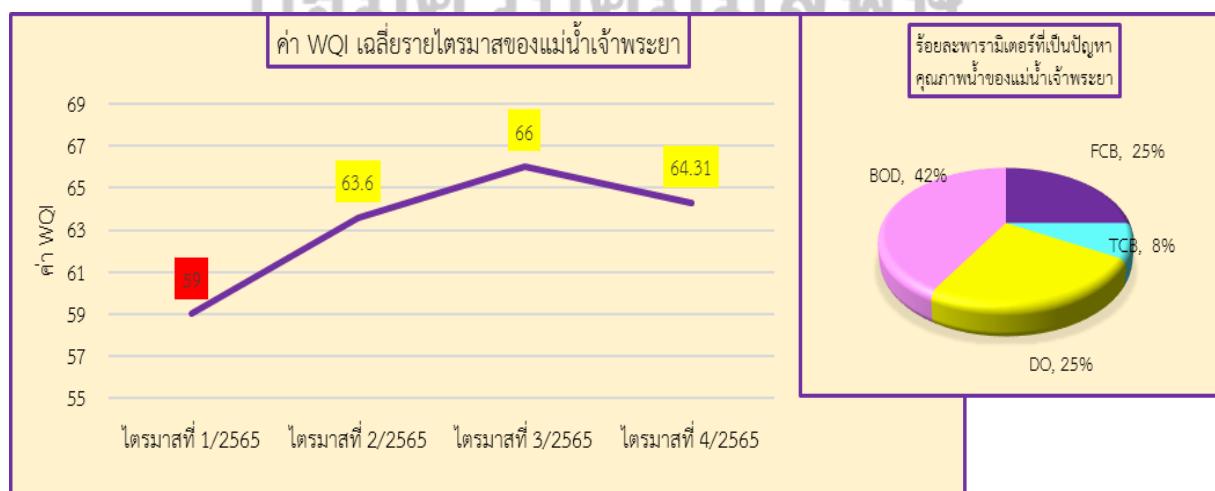
ภาพที่ 2-7 ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำน่านเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในงบประมาณ พ.ศ. 2565

2.1.8 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 2 จุดตรวจวัด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาเฉลี่ยรายไตรมาสมีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ ทั้ง 4 ไตรมาส ดังนี้

- ในไตรมาสที่ 1/2565 แม่น้ำเจ้าพระยามีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 59.00
- ในไตรมาสที่ 2-4/2565 แม่น้ำเจ้าพระยามีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 63.60 66.00 และ 64.31 ตามลำดับ

ทั้งนี้คุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาโดยรวมในปี 2565 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยตลอดทั้งปี เท่ากับ 63.21 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ร้อยละ 25.00 ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 41.67 ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) ร้อยละ 8.33 และปริมาณฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ร้อยละ 25.00 รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-8

ภาพที่ 2-8 ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในงบประมาณ พ.ศ. 2565

2.1.9 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำสะแกกรัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

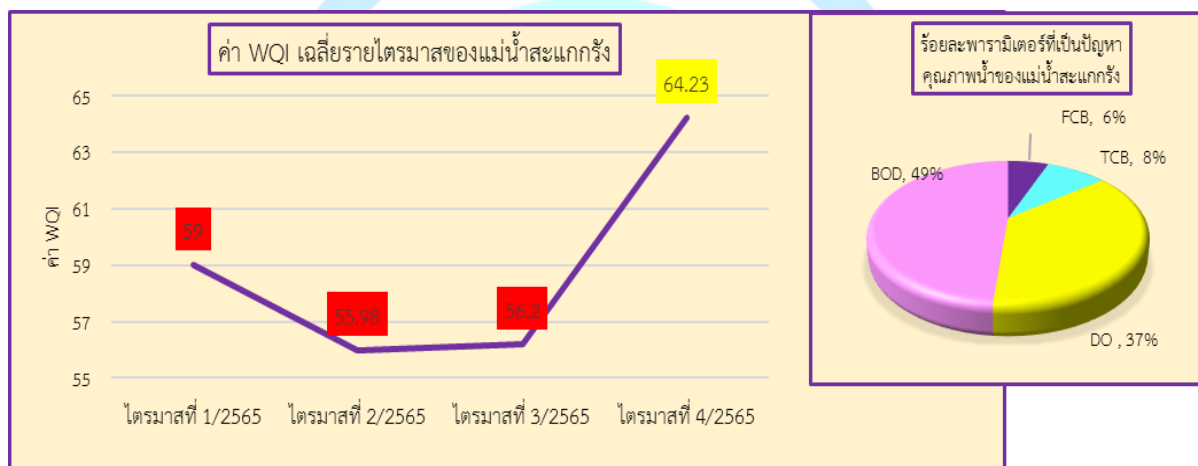
ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำสะแกกรัง ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 5 จุดตรวจวัด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำสะแกกรังเฉลี่ยรายไตรมาสมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 1 ไตรมาส คือ

➢ ไตรมาสที่ 4/2565 แม่น้ำสะแกกรังมีคุณภาพน้ำ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 64.2

และมีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 3 ไตรมาส คือ

➢ ในไตรมาสที่ 1-3/2565 แม่น้ำสะแกกรังมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 59.00 55.98 และ 56.20 ตามลำดับ

ทั้งนี้คุณภาพน้ำแม่น้ำสะแกกรังโดยรวมในปี 2565 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม มีค่า WQI เฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับ 58.79 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) และปริมาณฟิโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-9

ภาพที่ 2-9 ผลการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำสะแกกรังเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

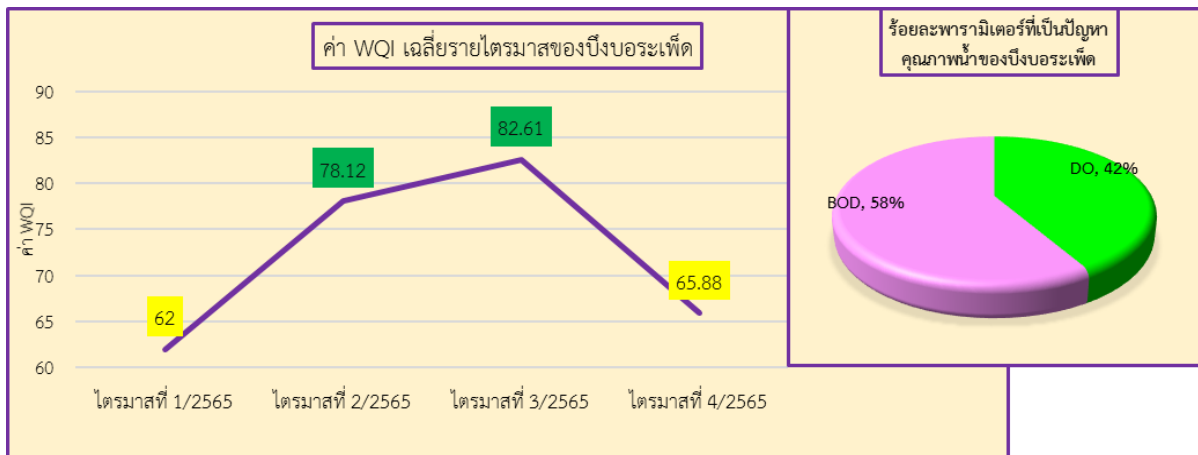
2.1.10 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำบึงบอระเพ็ด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำบึงบอระเพ็ด ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 5 จุดตรวจวัด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่าคุณภาพน้ำบึงบอระเพ็ด อยู่ในเกณฑ์ ดี จำนวน 2 ไตรมาส คือ

➢ ไตรมาสที่ 2, 3/2565 บึงบอระเพ็ดมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 78.12 และ 82.61 และมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้จำนวน 2 ไตรมาส คือ

➢ ไตรมาสที่ 1, 4/2565 บึงบอระเพ็ดมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 62.00 และ 65.88 ตามลำดับ

ทั้งนี้คุณภาพน้ำบึงบอระเพ็ดโดยรวมในปี 2565 อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า WQI เฉลี่ยตลอดทั้งปี เท่ากับ 72.05 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) และปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-10

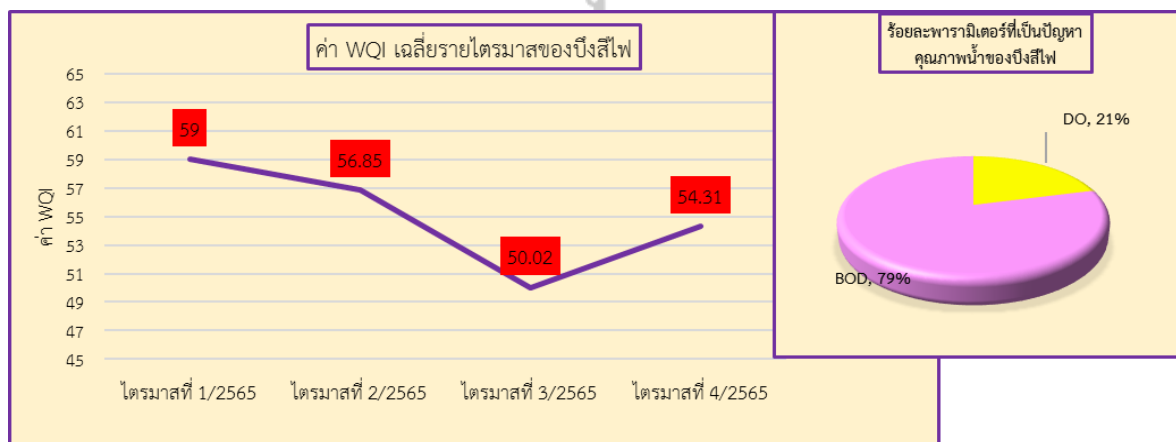
ภาพที่ 2-10 ผลการประเมินคุณภาพน้ำบึงบอระเพ็ดเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในบึงบอระเพ็ด พ.ศ. 2565

2.1.11 ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำบึงสีไฟ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำบึงสีไฟ ประจำปีงบประมาณ พ 2565 .ศ.จำนวน 5 จุดตรวจวัด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่าคุณภาพน้ำบึงสีไฟ อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ทั้ง 4 ไตรมาส ดังนี้

- ไตรมาสที่ 1-4/2565 บึงสีไฟมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 59.00 56.85 50.02 และ 54.31 ตามลำดับ

ทั้งนี้คุณภาพน้ำบึงสีไฟโดยรวมในปี 2565 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม มีค่า WQI เฉลี่ยตลอดทั้งปี เท่ากับ 55.02 โดยมีพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) และปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-11

ภาพที่ 2-11 ผลการประเมินคุณภาพน้ำบึงสีไฟเฉลี่ยรายไตรมาสและพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหาคุณภาพน้ำในบึงบอระเพ็ด พ.ศ. 2565

2.2 สถานการณ์ด้านขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน

2.2.1 สถานการณ์ขยะมูลฝอย

(1) สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

จากข้อมูลการรายงานตัวชี้วัดขยะได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และอุทัยธานีพบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น จำนวน 1,902.93 ตันต่อวัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง จำนวน 1,729.02 ตันต่อวันคิดเป็นร้อยละ 90.86 โดยสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ปริมาณ 991.16 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 52.09 ขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปริมาณ 597.98 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 31.42 และขยะมูลฝอยที่กำจัดเบื้องต้น ปริมาณ 139.89 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 7.35 ซึ่งข้อมูลการรายงานตัวชี้วัดขยะได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง สามารถสรุปผลการดำเนินงานแยกเป็นรายจังหวัด ได้ดังนี้

จังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดกำแพงเพชร มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น จำนวน 508.90 ตันต่อวัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง จำนวน 413.33 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 81.22 โดยสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ปริมาณ 272.78 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 53.60 ขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปริมาณ 116.80 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 22.95 และขยะมูลฝอยที่กำจัดเบื้องต้น ปริมาณ 23.75 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 4.67

จังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์ ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น จำนวน 857.39 ตันต่อวัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง จำนวน 817.58 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 95.36 โดยสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ปริมาณ 409.56 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 47.77 ขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปริมาณ 366.77 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 42.78 และขยะมูลฝอยที่กำจัดเบื้องต้น ปริมาณ 41.25 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 4.81

จังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตร ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น จำนวน 304.61 ตันต่อวัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง จำนวน 290.19 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 95.27 โดยสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ปริมาณ 167.09 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 54.85 ขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปริมาณ 56.90 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 18.68 และขยะมูลฝอยที่กำจัดเบื้องต้น ปริมาณ 66.21 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21.74

จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานี ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น จำนวน 232.03 ตันต่อวัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง จำนวน 207.92 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 89.61 โดยสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ปริมาณ 141.73 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 61.08 ขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปริมาณ 57.51 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 24.79 และขยะมูลฝอยที่กำจัดเบื้องต้น ปริมาณ 8.68 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 3.74

(2) สถานการณ์ของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

จากข้อมูลการรายงานการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชน ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัด กำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานีโดยส่วนใหญ่มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นเจ้าภาพดำเนินการเก็บรวบรวมและส่งกำจัดบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง ผลการดำเนินงานสามารถเก็บรวบรวมได้จำนวนทั้งหมด 23,207.50 กิโลกรัมและส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวนทั้งหมด 22,054.50 กิโลกรัมซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานแยกเป็นรายจังหวัด ได้ดังนี้

จังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดกำแพงเพชร ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร บริเวณจุดรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนกลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร มีปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมได้และส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจำนวน 9,750.00 กิโลกรัม โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มหลอดไฟ	จำนวน 7,101.90	กิโลกรัม
2. กลุ่มถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่	จำนวน 680.50	กิโลกรัม
3. กลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและซากอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน 223.50	กิโลกรัม
4. กลุ่มภาชนะบรรจุสารเคมี	จำนวน 1,744.10	กิโลกรัม

จังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ บริเวณจุดรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนกลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ มีปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมได้และส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจำนวน 7,433.00 กิโลกรัม โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มหลอดไฟ	จำนวน 5,669.50	กิโลกรัม
2. กลุ่มถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่	จำนวน 439.00	กิโลกรัม
3. กลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและซากอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน 244.00	กิโลกรัม
4. กลุ่มภาชนะบรรจุสารเคมี	จำนวน 1,080.50	กิโลกรัม

จังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตร ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิจิตร บริเวณจุดรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนกลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร มีปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมได้และส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจำนวน 3,700.00 กิโลกรัม โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มหลอดไฟ	จำนวน 2,300.00	กิโลกรัม
2. กลุ่มถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่	จำนวน 700.00	กิโลกรัม
3. อื่นๆ (ไม่ระบุประเภท)	จำนวน 700.00	กิโลกรัม

จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานี ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี บริเวณจุดรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนกลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมได้จำนวน 2,324.50 กิโลกรัม และส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจำนวน 1,171.50 กิโลกรัม โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มหลอดไฟ	จำนวน 1,463.00	กิโลกรัม
2. กลุ่มถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่	จำนวน 218.50	กิโลกรัม
3. กลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและซากอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน 47.00	กิโลกรัม
4. กลุ่มภาชนะบรรจุสารเคมี	จำนวน 562.50	กิโลกรัม
5. อื่นๆ (ตลับหมึก)	จำนวน 31.00	กิโลกรัม

ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายชุมชน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและครบวงจรตั้งแต่การรวบรวม คัดแยก เก็บขนและกำจัด รวมทั้งการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
2. ศักยภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำกัด เช่น งบประมาณ บุคลากร เครื่องจักรกล และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งไม่ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน
4. สถานที่กำจัดขยะไม่เพียงพอ ปัญหาเกิดจากไม่สามารถหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยได้ เนื่องจากแต่ละฝ่ายไม่สามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้ และไม่มียกงบประมาณการดำเนินงาน รวมทั้งเกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
5. สถานที่กำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการมีไม่เพียงพอที่จะจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด และตั้งอยู่ห่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง
6. ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะแบบรวมศูนย์ เนื่องจากยังไม่สามารถหาพื้นที่การสร้างศูนย์กำจัดขยะ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่มีการให้บริการรวบรวม และเก็บขนขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนไปกำจัด
7. บุคลากรของท้องถิ่นที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายเป็นประจำ ส่งผลผลการปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง
8. ระบบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของการจัดการขยะมูลฝอย ส่งผลกระทบต่องบประมาณสำหรับการดำเนินงานที่มีอยู่อย่างจำกัด
9. ขาดการวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งไม่มีแผนรองรับการดำเนินงานแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยในช่วงอุทกภัย หรือเหตุฉุกเฉิน

(3) สถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

จากการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ปี 2565 ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และอุทัยธานี พบว่า มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนทั้งหมด 62 แห่ง โดยมีรูปแบบการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary land fill) จำนวน 7 แห่ง, แบบเทกองควบคุม (Control dump) จำนวน 45 แห่ง, แบบระบบกำจัดแบบวิธีเชิงกล - ชีวภาพ (Mechanical and Biological Waste Treatment: MBT) จำนวน 1 แห่ง, แบบเทกองกลางแจ้ง (Open dump) จำนวน 4 แห่ง, แบบเตาเผา (Incinerator) จำนวน 2 แห่ง หยุดดำเนินการชั่วคราวเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 1 แห่ง และปิดดำเนินการ จำนวน 2 แห่ง ซึ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) มีเป้าหมายส่งเสริมและพัฒนายกระดับการจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ โดยสามารถสรุปผลการดำเนินงานแยกเป็นรายจังหวัด ได้ดังนี้

จังหวัดนครสวรรค์

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบประเมินสถานภาพ และติดตามการดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งหมด 21 แห่ง พบว่า

มีรูปแบบการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary land fill) จำนวน 3 แห่ง แบบเทกองควบคุม (Control dump) จำนวน 16 แห่ง , หยุดดำเนินการชั่วคราว เพื่อพัฒนาและปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 1 แห่ง และปิดดำเนินการ จำนวน 1 แห่ง ซึ่งหลังจากการติดตามดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ได้ดำเนินการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา และปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ได้แก่ การวางแผน และกำหนดจุดในการเทกองมูลฝอยให้มีความเหมาะสม , การปรับเปลี่ยน บดอัด และฝังกลบมูลฝอยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ , ปรับปรุงเส้นทางสำหรับรถเก็บขนขยะ , การจัดหาบุคลากร และเครื่องจักรกลสนับสนุนการปฏิบัติงานภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย และจัดทำมาตรการป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉินในเรื่องของการเกิดเหตุเพลิงไหม้ และเหตุอุทกภัยภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รูปแบบและสถานะ การดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ปี พ.ศ. 2565

ลำดับที่	รายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รูปแบบการดำเนินงาน และสถานะของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
1	เทศบาลนครนครสวรรค์	Sanitary landfill
2	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง	Control dump
3	เทศบาลตำบลหนองเบน	Control dump
4	องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดง	Control dump
5	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่	Control dump
6	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เลย์	Control dump
7	เทศบาลตำบลลาดยาว	Control dump
8	องค์การบริหารส่วนตำบลวังม้า	Control dump
9	องค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง	Control dump
10	องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว	Control dump
11	เทศบาลเมืองชุมแสง	Sanitary landfill
12	องค์การบริหารส่วนตำบลชุมตาบง	Control dump
13	เทศบาลตำบลท่าตะโก	หยุดดำเนินการชั่วคราว อยู่ระหว่างการพัฒนา และปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
14	เทศบาลเมืองตากลิ	Sanitary landfill
15	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปิน	Control dump
16	เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก	ปิดดำเนินการ
17	องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมเขาบ่อแก้ว	Control dump
18	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาทอง	Control dump
19	องค์การบริหารส่วนตำบลสระทะเล	Control dump
20	องค์การบริหารส่วนตำบลเนินมะกอก	Control dump
21	องค์การบริหารส่วนตำบลจันทน์	Control dump

จังหวัดกำแพงเพชร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบประเมินสถานภาพ และติดตามการดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรจำนวนทั้งหมด 19 แห่ง พบว่ามีรูปแบบการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary land fill) จำนวน 1 แห่ง แบบเทกองควบคุม (Control dump) จำนวน 12 แห่ง , แบบระบบกำจัดแบบวิธีเชิงกล – ชีวภาพ (Mechanical and Biological Waste Treatment: MBT) จำนวน 1 แห่ง , แบบเทกองกลางแจ้ง (Open dump) จำนวน 2 แห่ง , แบบเตาเผา (Incinerator) จำนวน 2 แห่ง และปิดดำเนินการ จำนวน 1 แห่ง ซึ่งหลังจากการติดตามดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรได้ดำเนินการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ได้แก่ การวางแผนและกำหนดจุดในการเทกองมูลฝอยให้มีความเหมาะสม , การปรับเกลี่ย บดอัด และฝังกลบมูลฝอยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ , ปรับปรุงเส้นทางสำหรับรถเก็บขนขยะ , การจัดหาบุคลากรและเครื่องจักรกลสนับสนุนการปฏิบัติงานภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย และจัดทำมาตรการป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉินในเรื่องของการเกิดเหตุเพลิงไหม้ และเหตุอุทกภัยภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2-6 รูปแบบและสถานะ การดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร ปี พ.ศ. 2565

ลำดับที่	รายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รูปแบบการดำเนินงานและสถานะของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
1	เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	Sanitary landfill
2	เทศบาลตำบลคลองแม่ลาย	ปิดดำเนินการ
3	เทศบาลตำบลพรานกระต่าย	Control dump
4	เทศบาลตำบลบ้านพราน	Control dump
5	เทศบาลตำบลคลองพิไกร	Control dump
6	เทศบาลตำบลลานกระบือ	MBT
7	เทศบาลตำบลไทรงาม	Control dump
8	เทศบาลตำบลคลองขลุง	Control dump
9	เทศบาลตำบลท่าพุทรา	Control dump
10	เทศบาลตำบลท่ามะเขือ	Incinerator
11	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาด	Control dump
12	เทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา	Control dump
13	เทศบาลตำบลสะพาน	Control dump
14	เทศบาลเมืองปางมะค่า	Control dump
15	เทศบาลตำบลชาณุวรลักษบุรี	Control dump
16	เทศบาลตำบลสลกบาตร	Open dump
17	องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งไผ่	Control dump
18	องค์การบริหารส่วนตำบลแสนตอ	Open dump
19	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้กอง	Incinerator

จังหวัดพิจิตร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบประเมินสภาพและติดตามการดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดพิจิตรจำนวนทั้งหมด 18 แห่ง พบว่า มีรูปแบบการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary land fill) จำนวน 2 แห่ง , แบบเทกองควบคุม (Control dump) จำนวน 14 แห่ง และแบบเทกองกลางแจ้ง (Open dump) จำนวน 2 แห่ง ซึ่งหลังจากการติดตามดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรได้ดำเนินการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา และปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ได้แก่ การวางแผนและกำหนดจุดในการเทกองมูลฝอยให้มีความเหมาะสม , การปรับเกลี่ย บดอัด และฝังกลบมูลฝอยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ , ปรับปรุงเส้นทางสำหรับรถเก็บขนขยะ , การจัดหาบุคลากร และเครื่องจักรกลสนับสนุนการปฏิบัติงานภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย และจัดทำมาตรการป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉินในเรื่องของการเกิดเหตุเพลิงไหม้ และเหตุอุทกภัยภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 2-7

ตารางที่ 2-7 รูปแบบและสถานะ การดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2565

ลำดับที่	รายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รูปแบบการดำเนินงานและสถานะของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
1	เทศบาลเมืองพิจิตร	Sanitary landfill
2	เทศบาลตำบลท่าพ้อ	Control dump
3	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองคะเชนทร์	Control dump
4	เทศบาลตำบลหัวดง	Control dump
5	องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดง	Control dump
6	เทศบาลตำบลวังกรด	Control dump
7	องค์การบริหารส่วนตำบลย่านยาว	Open dump
8	องค์การบริหารส่วนตำบลป่ามะคาบ	Control dump
9	องค์การบริหารส่วนตำบลโรงช้าง	Control dump
10	เทศบาลเมืองตะพานหิน	Control dump
11	เทศบาลตำบลสามง่าม	Control dump
12	เทศบาลตำบลกำแพงดิน	Open dump
13	เทศบาลตำบลทับคล้อ	Control dump
14	องค์การบริหารส่วนตำบลทับคล้อ	Control dump
15	เทศบาลตำบลสากเหล็ก	Control dump
16	เทศบาลตำบลท่าเสา	Control dump
17	องค์การบริหารส่วนตำบลวังทรายพูน	Control dump
18	เทศบาลเมืองบางมูลนาก	Sanitary landfill

จังหวัดอุทัยธานี

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบประเมินสถานภาพ และติดตามการดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานีจำนวนทั้งหมด 4 แห่ง พบว่า มีรูปแบบการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล(Sanitary land fill)จำนวน 1 แห่ง และแบบเทกองควบคุม (Control dump) จำนวน 3 แห่ง ซึ่งหลังจากการติดตามดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรได้ดำเนินการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการได้แก่การวางแผนและกำหนดจุดในการเทกองมูลฝอยให้มีความเหมาะสม , การปรับเกลี่ย บดอัด และฝังกลบมูลฝอยเป็นประจำวันอย่างสม่ำเสมอ , ปรับปรุงเส้นทางสำหรับรถเก็บขนขยะ , การจัดหาบุคลากร และเครื่องจักรกลสนับสนุนการปฏิบัติงานภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย และจัดทำมาตรการป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉินในเรื่องของการเกิดเหตุเพลิงไหม้ และเหตุอุทกภัยภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 2-8

ตารางที่ 2-8 รูปแบบและสถานะ การดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ปี พ.ศ. 2565

ลำดับที่	รายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รูปแบบการดำเนินงานและสถานะของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
1	เทศบาลเมืองอุทัยธานี	Sanitary landfill
2	เทศบาลตำบลบ้านไร่	Control dump
3	เทศบาลตำบลลานสัก	Control dump
4	องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว	Control dump

ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

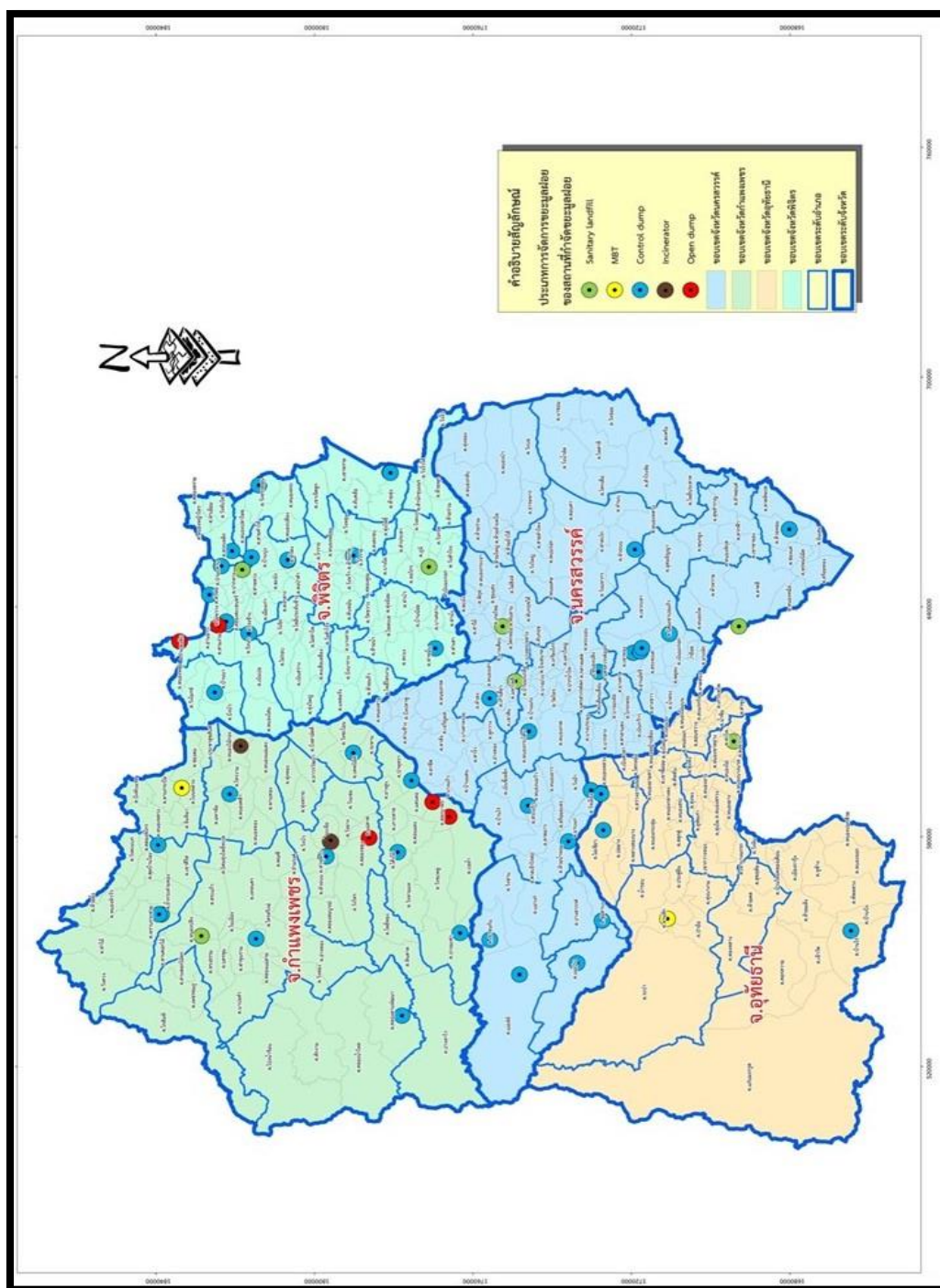
สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) เป็นหน่วยงานวิชาการ มีภารกิจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการ และพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ซึ่งจากการดำเนินงานมีปัญหาอุปสรรคสำคัญ ดังนี้

1. นโยบายการจัดกลุ่ม (Cluster) การบริหารจัดการขยะในพื้นที่จังหวัด ยังขาดความชัดเจนในการวางแผนดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบร่วมกัน ในการจัดให้มีศูนย์กำจัดขยะรวม ดังนั้น เมื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความมั่นใจต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพื้นที่
2. การขับเคลื่อนการจัดการขยะในกลุ่ม (Cluster) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหลัก บางพื้นที่ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ อาจเนื่องมาจากยังขาดผลการศึกษารหัสหรือเอกสารกรรมสิทธิ์ที่ดิน งบประมาณสำหรับการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย รวมทั้งปัญหาของระยะทาง ซึ่งเป็นความพร้อมในการเสนอของบประมาณดำเนินการ รวมทั้งต้องการความช่วยเหลือจากจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการจัดจ้างเอกชนดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยนำไปผลิตเป็นเชื้อเพลิง RDF เนื่องจากปริมาณขยะน้อย รวมถึงค่าความชื้นค่อนข้างสูงทำให้สิ้นเปลืองพลังงาน ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ตลอดจนยังได้รับการต่อต้านการดำเนินงานจากประชาชนในพื้นที่

4. ศักยภาพในการรองรับขยะไม่เพียงพอในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในพื้นที่ รวมทั้งมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณในการดำเนินการฝังกลบขยะ (เครื่องจักร/ บุคลากร/ การบริหารจัดการ/องค์ความรู้) ทำให้ไม่สามารถกำจัดขยะรายวันได้ถูกต้อง

5. พื้นที่สถานที่กำจัดขยะที่เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงและใช้งบประมาณในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานได้

6. มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยถูกต้องตามหลักวิชาการ ที่ไม่สามารถรองรับขยะมูลฝอยได้เพียงพอ

ภาพที่ 2-12 แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

2.3 สถานการณ์ด้านน้ำเสียชุมชน

จากการคาดการณ์ปริมาณน้ำเสียชุมชนเบื้องต้น ในปี พ.ศ.2565 พบว่า ปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตรและอุทัยธานี รวมทั้งสิ้น 389,022.30 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน จังหวัดที่มีปริมาณน้ำเสียชุมชนมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ 154,719.45 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน รองลงมาจังหวัดกำแพงเพชร 106,521.60 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน จังหวัดพิจิตร 79,110 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และจังหวัดอุทัยธานี 48,671.25 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2-9 การคาดการณ์ปริมาณน้ำเสียชุมชนเบื้องต้นในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

จังหวัด	จำนวนประชากร ณ มิถุนายน 2565 (คน)	ปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้น (ลบ.ม./วัน)
นครสวรรค์	1,031,463	154,719.45
กำแพงเพชร	710,144	106,521.60
อุทัยธานี	324,475	48,671.25
พิจิตร	527,400	79,110
รวมทั้งสิ้น		389,022.30

หมายเหตุ : อัตราการเกิดน้ำเสียต่อคนต่อวัน = 150 ลิตร/คน/วัน โดยอ้างอิงข้อมูลจากโครงการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลอัตราการเกิดน้ำเสียและปริมาณความสกปรกของแหล่งกำเนิดประเภทชุมชนกรมควบคุมมลพิษ 2553

โดยในพื้นที่รับผิดชอบ มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบทั้งสิ้น 8 แห่ง ทั้งนี้ 1 ใน 8 แห่ง คือ เทศบาลเมืองอุทัยธานี ซึ่งปัจจุบันได้ลงนามความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำเสียรวมชุมชน กับองค์การบริหารจัดการน้ำเสียกระทรวงมหาดไทย โดยมีแผนจะก่อสร้างเป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร (On-Site Treatment) ซึ่งปัจจุบันองค์การบริหารจัดการน้ำเสีย เสนอโครงการฯ เพื่อเสนอขอรับงบประมาณ ปี พ.ศ. 2566 เรียบร้อยแล้ว รอผลการพิจารณาและจะดำเนินการออกแบบและการปรับปรุงรายละเอียดประมาณการให้เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป ดังนั้น ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ทั้ง 7 แห่ง จึงมีความสามารถในการรองรับน้ำเสียชุมชนทั้งหมดเพียง 70,864 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.22 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมดต่อวัน และปัจจุบันปริมาณน้ำเสียชุมชนที่ได้รับการบำบัดมีเพียงประมาณ 50,595.31 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.0 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมดต่อวัน โดยมีรายละเอียดแยกรายจังหวัดดังนี้

จังหวัดนครสวรรค์

มีปริมาณน้ำเสียชุมชนเกิดขึ้น 154,719.45 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนจำนวน 3 แห่ง คือ เทศบาลนครนครสวรรค์ เทศบาลเมืองชุมแสง และเทศบาลตำบลท่าตะโก มีความสามารถในการรองรับน้ำเสียชุมชน 37,700 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นปริมาณร้อยละ 24.37 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นต่อวัน ปัจจุบันระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้ง 3 แห่งของจังหวัดนครสวรรค์ สามารถรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนได้เพียง 36,389.75 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นปริมาณร้อยละ 23.52 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นต่อวัน

จังหวัดกำแพงเพชร

มีปริมาณน้ำเสียชุมชนเกิดขึ้น 106,521.60 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนจำนวน 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองกำแพงเพชร และเทศบาลตำบลสลกบาตร มีความสามารถรองรับน้ำเสียชุมชนสูงสุดเท่ากับ 14,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นปริมาณร้อยละ 13.14 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นต่อวันปัจจุบันระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้ง 2 แห่งของจังหวัดกำแพงเพชร สามารถรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนได้ปริมาณ 7,165.21 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นปริมาณร้อยละ 6.73 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นต่อวัน

จังหวัดอุทัยธานี

มีปริมาณน้ำเสียชุมชนเกิดขึ้น 48,671.25 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย

จังหวัดพิจิตร

มีปริมาณน้ำเสียชุมชนเกิดขึ้น 79,110 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนจำนวน 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองพิจิตร และเทศบาลเมืองตะพานหิน มีความสามารถรองรับน้ำเสียชุมชนสูงสุดเท่ากับ 19,164.00 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นปริมาณร้อยละ 24.22 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นต่อวัน ปัจจุบันระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้ง 2 แห่งของจังหวัดพิจิตร สามารถรวบรวมและบำบัดน้ำเสียได้ปริมาณ 7,040.35 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นปริมาณร้อยละ 8.90 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นต่อวัน

ตารางที่ 2-10 ข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

รายชื่อระบบ บำบัดน้ำเสียรวม ของชุมชน	ประเภทระบบ บำบัดน้ำเสียรวม ชุมชน	ความสามารถใน การรองรับน้ำเสีย ชุมชน (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำเสียชุมชน ที่เข้าระบบ (ลบ.ม./วัน)	ร้อยละปริมาณ น้ำเสีย ที่เข้าระบบ
1) เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	บ่อปรับเสถียร (SP)	13,500	7,249.08	53.70
2) เทศบาลตำบลสลกบาตร	บ่อปรับเสถียร (SP)	500	หยุดเดินระบบ	
3) เทศบาลนครนครสวรรค์	ตะกอนเร่งแบบ ชีวมวล (MSBR)	36,000	30,921.83	85.89
4) เทศบาลตำบลท่าตะโก	บึงประดิษฐ์(CW)	50	หยุดเดินระบบ	
5) เทศบาลเมืองชุมแสง	บ่อปรับเสถียร (SP)	1,650	เริ่มเดินระบบเมื่อเดือนกรกฎาคม 2565 หลังจากหยุดเดินระบบตั้งแต่มกราคม 2563	
6) เทศบาลเมืองพิจิตร	บ่อเติมอากาศ(AL)	12,000	หยุดเดินระบบ	
7) เทศบาลเมืองตะพานหิน	บ่อปรับเสถียร (SP)	7,164	2,040.35	28.48
8) เทศบาลเมืองอุทัยธานี	ปัจจุบันองค์การบริหารจัดการน้ำเสีย เสนอโครงการฯ เพื่อเสนอขอรับงบประมาณปีพ.ศ. 2566 เรียบร้อยแล้ว รวบรวมผลการพิจารณาและจะดำเนินการออกแบบและการปรับปรุงรายละเอียด ประมาณการให้เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป			

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร ในพื้นที่รับผิดชอบรวม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี รวมทั้งสิ้น 8 แห่ง ซึ่งผลจากการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพระบบฯ พบว่าระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบพบว่า อยู่ระหว่าง

ขอรับงบประมาณสนับสนุนการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร (On-Site Treatment) จำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองอุทัยธานี โดยเป้าหมายดำเนินการอีก 7 แห่งที่เหลือ พบว่าหยุดเดินระบบ รวม 3 แห่ง ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลสลกบาตร จังหวัดกำแพงเพชร 2) เทศบาลตำบลท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ และ 3) เทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร และพบเปิดเดินระบบบำบัดน้ำเสียแต่ไม่ต่อเนื่องและไม่สม่ำเสมอ จำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร และในส่วนเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เริ่มเดินระบบเมื่อเดือนกรกฎาคม 2565 หลังจากหยุดเดินระบบตั้งแต่มีนาคม 2563 ซึ่งอยู่ระหว่างทดสอบเดินระบบ ยังไม่มีน้ำเสียไหลล้นไปยังบ่อบ่มสุดท้าย สำหรับระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และ ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าเปิดเดินระบบปกติต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ดำเนินการเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำเข้าและออกจากระบบ รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2-11

ตารางที่ 2-11 แสดงรายละเอียดการเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำเข้าและออกจากระบบ

รายชื่อ ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	เก็บตัวอย่างน้ำเข้า-ออกจากระบบ		สถานะ การเดินระบบ	หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1/2565 ก.พ.65	ครั้งที่ 2/2565 ก.ค.65		
1.เทศบาลนครนครสวรรค์	✓	✓	เปิดเดินระบบ ต่อเนื่องสม่ำเสมอ	
2.เทศบาลเมืองชุมแสง	-	-	เปิดเดินระบบ	เริ่มเดินระบบเมื่อเดือนก.ค. 65 หลังจากหยุดเดินระบบ ตั้งแต่มี.ค.63 ซึ่งอยู่ระหว่าง ทดสอบเดินระบบ ยังไม่มีน้ำเสียไหลล้นไปยังบ่อบ่มสุดท้าย
3.เทศบาลตำบลท่าตะโก	-	-	หยุดเดินระบบ	หยุดเดินระบบเดือนก.พ.65
4.เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	✓	✓	เปิดเดินระบบ ต่อเนื่องสม่ำเสมอ	
5.เทศบาลตำบลสลกบาตร	-	✓	หยุดเดินระบบ	หยุดเดินระบบเดือนส.ค.65
6.เทศบาลเมืองพิจิตร	✓	-	หยุดเดินระบบ	หยุดเดินระบบเดือนก.ค.65
7.เทศบาลเมืองตะพานหิน	✓	-	เปิดเดินระบบ ไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ	
8.เทศบาลเมืองอุทัยธานี	-	-	-	อยู่ระหว่างขอรับงบประมาณ ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย แบบกลุ่มอาคาร(On- Site Treatment)

สำหรับในส่วนผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ทั้ง 5 แห่งที่ได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำทั้งน้ำเข้า-ออกจากระบบ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 2 ครั้งต่อปี คือ ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2565 โดยดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำเข้า-ออกจากระบบ เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ ตามเกณฑ์มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบาย

น้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ลงวันที่ 7 เมษายน 2553 รวม 6 พารามิเตอร์ ได้แก่ (1) ความเป็นกรดและด่าง (pH) (2) ค่าบีโอดี (Biochemical Oxygen Demand : BOD) (3) ของแข็งแขวนลอย(Suspended Solids : SS) (4) น้ำมันและไขมัน (Fat, Oil and Grease) (5) ไนโตรเจนทั้งหมด(Total Nitrogen : TN) และ(6) ค่าฟอสฟอรัสทั้งหมด (Total Phosphorus : TP) รายละเอียดสรุปผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งออกจากระบบ ดังแสดงในตารางที่ 2-12

ตารางที่ 2-12 สรุปผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งออกจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้ง 5 แห่ง

รายชื่อ ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	ผลการวิเคราะห์คุณภาพ น้ำทิ้งออกจากระบบฯ				พารามิเตอร์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งฯ
	ครั้งที่ 1/65 (ก.พ.65)		ครั้งที่ 2/65 (ก.ค.65)		
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
1.เทศบาลนครนครสวรรค์	✓	-	✓	-	-
2.เทศบาลเมืองชุมแสง	เริ่มเดินระบบเมื่อเดือนก.ค.65 หลังจากหยุดเดินระบบตั้งแต่ม.ค.63 ซึ่งอยู่ระหว่างทดสอบเดินระบบ ยังไม่มีน้ำเสียไหลล้นไปยังบ่อบ่มสุดท้าย				
3.เทศบาลตำบลท่าตะโก	หยุดเดินระบบ เนื่องจากอยู่ระหว่างศึกษาออกแบบ รายละเอียด เพื่อปรับปรุงขนาดบ่อบำบัดน้ำเสียให้สอดคล้องกับ ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบฯ				-
4.เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	✓	-	✓	-	-
5.เทศบาลตำบลสลักบาตร	ไม่ได้เก็บตัวอย่าง		-	✓	TN/TP
6.เทศบาลเมืองพิจิตร	✓	ไม่ได้เก็บตัวอย่าง			-
7.เทศบาลเมืองตะพานหิน	✓	ไม่ได้เก็บตัวอย่าง			-
8.เทศบาลเมืองอุทัยธานี	อยู่ระหว่างขอรับงบประมาณก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร (On-Site Treatment)				

จากการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร รวม 8 แห่ง ในพื้นที่รับผิดชอบ พบว่า แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริหารจัดการระบบฯ ที่คล้ายคลึงกัน อาทิเช่น ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการบริหารจัดการระบบฯ บุคลากรในการควบคุมและดูแลบำรุงรักษาระบบฯ มีไม่เพียงพอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารจัดการและเดินระบบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เนื่องจากต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น หากต้องการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการก่อสร้าง ปรับปรุง ขยายเพิ่มเติม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาออกแบบความเหมาะสมเอง ตามหลักเกณฑ์การขอรับงบประมาณสนับสนุนภายใต้แผนปฏิบัติการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลให้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณผ่านช่องทางดังกล่าว ตลอดจนสำนัก/ฝ่ายกอง ที่ดูแลรับผิดชอบงานระบบบำบัดน้ำเสีย ไม่มีการตั้งงบประมาณในการดูแลบำรุงรักษา ซ่อมบำรุงระบบท่อรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย สำหรับปัญหาและอุปสรรคเชิงเทคนิคในการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพปัญหาและอุปสรรคจะแตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง สามารถสรุปรายละเอียดสภาพปัญหาและอุปสรรคเชิงเทคนิค รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2-13

ตารางที่ 2-13 แสดงปัญหาอุปสรรคเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับ	รายชื่อระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	ปัญหาอุปสรรคเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
1	ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครนครสวรรค์ 	- ในช่วงฤดูฝนของทุกปี ปริมาณน้ำเสียที่เข้าระบบ จะเกินความสามารถในการรองรับน้ำเสียของระบบฯ ตามที่ได้ออกแบบไว้ 36,000 ลบ.ม./วัน กล่าวคือ มีน้ำเสียเข้าระบบ 37,000-42,000 ลบ.ม./วัน ซึ่งบางครั้งมีความจำเป็นต้อง over flow ลงแม่น้ำเจ้าพระยาโดยตรงซึ่ง สสจ.4 พบจุดปล่อยระบายน้ำเสียชุมชน บริเวณถนนโกสีย์ใต้ เลยอาคารทสจ.นครสวรรค์ และตลาดสะพานตา - แนวเส้นทางรวบรวมน้ำเสียในฝั่งถนนโกสีย์ใต้ หลังวิทยาลัยเทคนิค และตลาดสะพานตา ปัจจุบันพบการขยายตัวของชุมชนค่อนข้างหนาแน่น ทั้งในส่วนอาคารศูนย์ราชการ บ้านพักส่วนราชการ ตลาดห้างสรรพสินค้า บ้านเรือน ตลอดจนสถานประกอบการต่างๆ ทำให้ปริมาณน้ำเสียที่รวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย จากแนวท่อรวบรวมน้ำเสียในฝั่งดังกล่าว มีปริมาณสูงกว่าที่ได้ออกแบบไว้ - พบขยะเป็นจำนวนมากที่ปะปนมากับน้ำเสียตามแนวท่อรวบรวมน้ำเสียที่วางไว้ และถูกสูบล้างเข้าสู่หน่วยบำบัดน้ำเสียหน่วยแรก คือ ตะแกรงคัดขยะหยาบและละเอียด โดยขยะส่วนใหญ่ที่พบ เป็นขยะพลาสติก ตั้งแต่ชิ้นเล็กจนถึงขนาดใหญ่ อาทิเช่น หลอดพลาสติก ถังพลาสติก รองเท้า ตุ๊กตา เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อเครื่องจักร/ปั๊มสูบน้ำเสีย ตลอดจนกระบวนการบำบัดน้ำเสียได้ - จากตัวเลขปริมาณน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันพบว่าในบางช่วงเดือน อาทิ เดือนมกราคม 2564-มีนาคม 2564 และสิงหาคม 2564-กันยายน 2564 พบปริมาณน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบเกินกว่าความสามารถในการรองรับน้ำเสียของระบบฯ ตามที่ได้ออกแบบไว้ เทศบาลนครนครสวรรค์ ควรพิจารณาขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่างๆ เพื่อขยายหรือเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสีย ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น - การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสีย พบว่า เทศบาลนครนครสวรรค์ ได้ออกเทศบัญญัติการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสีย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสีย หากเทศบาลฯ สามารถดำเนินการจัดเก็บได้ จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียได้ทั้งนี้เทศบาลนครนครสวรรค์ มีแผนจะดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสีย รวมกับค่าน้ำประปา โดยอาจนำร่องกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ก่อน โดยจะเริ่มเก็บค่าธรรมเนียมในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ปัจจุบันเทศบาลนครนครสวรรค์ ได้ออกแบบระบบโปรแกรมจัดเก็บค่าธรรมเนียมปรับปรุงคุณภาพน้ำในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยรวมกับบิลแจ้งค่าน้ำประปา โดยสำนักการประปา เป็นผู้ดำเนินการ
2	ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองชุมแสง 	- เมื่อเดือนตุลาคม 2564 ที่ผ่านมา เทศบาลเมืองชุมแสง ได้มีการปรับเปลี่ยนบุคลากรและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการและดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย จากเดิมกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ปรับมาเป็นกองช่าง เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบแทน แต่ทั้งนี้กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ยังช่วยดูแลในเรื่องสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ - เทศบาลเมืองชุมแสง หยุดเดินระบบบำบัดน้ำเสียตั้งแต่เดือนมกราคม 63-ปัจจุบัน (กุมภาพันธ์ 65) โดยในช่วงเดือนมกราคม 65 ได้ทดลองเปิดเดินระบบ แต่พบว่าปริมาณน้ำเสียที่เข้าสู่บ่อบำบัดน้ำเสียมีปริมาณน้อย น้ำเสียส่วนใหญ่จะยังคงค้างอยู่ที่บ่อกักโร้อากาศ (Facultative Pond) ไม่สามารถไหลต่อแบบอนุกรมไปยังบ่อบำบัดในหน่วยต่อไปได้ ซึ่งในวันที่เข้าสำรวจ ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565 พบว่าน้ำเสียในบ่อกักโร้อากาศ ถูกปกคลุมไปด้วย จอกแหน สาหร่าย รวมทั้งพืชน้ำและวัชพืชน้ำ กระจ่ายทั่วไปเต็มหน้าผิวน้ำตลอดทั้งบ่อ และไม่พบน้ำเสียไหลล้นไปยังบ่อบำบัดน้ำเสียหน่วยต่อไป ทั้งนี้สังเกตพบว่าในบ่อกักโร้อากาศ (Facultative Pond) สายที่ 1 บ่อที่ 1 และบ่อกักโร้อากาศ (Facultative Pond) สายที่ 1 บ่อที่ 2 และในบ่อกักโร้อากาศ (Facultative Pond) สายที่ 2 บ่อที่ 1 และบ่อกักโร้อากาศ (Facultative Pond) สายที่ 2 บ่อที่ 2 และบ่อบ่ม ซึ่งทั้ง 5 บ่อ พบมีปริมาณน้ำเสียอยู่ในประมาณ 1 ใน 4 ของความจุบ่อ ตลอดจนยังพบบัวหลวงเจริญเติบโตอย่างหนาแน่นกระจายเต็มพื้นที่ทั่วทั้งบ่อในบ่อกักโร้อากาศ (Facultative Pond) สายที่ 2 บ่อที่ 2 และบ่อบ่ม ทั้งนี้ไม่ได้เก็บตัวอย่างน้ำเข้าและออกจากระบบ เนื่องจากพบว่ายังไม่ได้เปิดเดินระบบ อย่างเต็มประสิทธิภาพ และไม่พบน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดจากบ่อบ่มไหลล้นและถูกสูบล้างด้วยสถานีสูบน้ำเสียที่ 3 ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติคลองระนอง โดยเทศบาลฯ มีแผนดำเนินการขุดลอกบ่อบำบัดน้ำเสียทั้ง 6 บ่อ ซึ่งปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ และเริ่มเปิดทดลองเดินระบบ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2565 - พบแนวเส้นทางรวบรวมน้ำเสียจากสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 ตลาดสดเทศบาลเมืองชุมแสง ที่สูบล้างมายังสถานี

ลำดับ	รายชื่อระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	ปัญหาอุปสรรคเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
		สูบน้ำเสียที่ 2 ที่เรียงตัวเป็นแนวขนานกับคลองระนอง ทางด้านหลังสถานีสูบน้ำเสียที่ 2 พบท่อปลอกคอนกรีตที่ฝังอยู่ใต้ดิน จำนวน 1 แห่งใน 4 แห่ง มีน้ำเสียไหลระบายลงสู่คลองระนองตลอดเวลา จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและรับผิดชอบงานระบบบำบัดน้ำเสีย ให้ข้อมูลว่า หากมีการเปิดปั๊มสูบน้ำเสียที่สถานีสูบน้ำเสียที่ 2 จะไม่มีน้ำเสียไหลระบายลงสู่คลองระนองแต่อย่างใด น้ำเสียทั้งหมดจะถูกสูบส่งไปยังบ่อรวบรวมน้ำเสียและเข้าสู่บ่อบำบัดน้ำเสีย - สถานีสูบน้ำเสียที่ 2 ก่อนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้ดำเนินการสูบน้ำขึ้นและขยี้ที่ตกค้างและทำความสะอาดภายในบ่อสูบน้ำเสียที่ 2 เรียบร้อยแล้ว ตลอดจนตรวจสอบซ่อมบำรุงปั๊มสูบน้ำเสียและตู้ควบคุมไฟฟ้า ให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ ทั้งนี้เทศบาลเมืองชุมแสง ได้จัดทำตะแกรงดักขยะ เพื่อติดตั้งบริเวณประตูเปิด-ปิดเข้าสูบน้ำเสียที่ 2 เรียบร้อยแล้ว ตลอดจนทำโครงสร้างเสาเหล็ก ระบบชักลากปั๊มสูบน้ำเสีย รวมถึงอำนวยความสะดวกในการทำงานของคณงานในการดูแลบำรุงรักษา ขุดลอกตะกอน การเก็บขยะตกค้าง ภายในบ่อสูบน้ำเสียที่ 2 -เทศบาลเมืองชุมแสง ได้ดำเนินการขุดลอกท่อรวบรวมน้ำเสียตลอดแนวที่อยู่ในพื้นที่ให้บริการ ในบางส่วน เรียบร้อยแล้ว โดยใช้คนงานของเทศบาลเอง -การใช้งานของเครื่องวัดอัตราการไหล(Flow Meter) เพื่อตรวจวัดปริมาณน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันเจ้าหน้าที่มีปัญหาเกี่ยวกับตัวโปรแกรมและการตั้งค่าการทำงานของเครื่องมือ -เทศบาลเมืองชุมแสง ยังไม่มีการออกเทศบัญญัติการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสียชุมชน
3	ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลท่าตะโก 	- เนื่องจากช่วงเกิดสถานการณ์อุทกภัยช่วงปลายเดือนกันยายน 2564 น้ำได้เข้าท่วมสถานีสูบน้ำเสียและบ่อบำบัดน้ำเสีย เต็มพื้นที่ร้อยละ 100 แต่ภายหลังจากน้ำลด กองช่างได้ดำเนินการซ่อมบำรุงปั๊มสูบน้ำเสีย รวม 2 ตัวที่อยู่ภายในสถานีสูบน้ำเสียและระบบไฟฟ้า จนสามารถใช้งานได้ตามปกติ พร้อมขุดลอกขยะตกค้างภายในบ่อสูบน้ำเสีย เรียบร้อยแล้ว แต่พบว่าท่อรวบรวมน้ำเสียที่จะสูบส่งน้ำเสียจากสถานีสูบน้ำเสีย ด้านหลังตลาดสดเทศบาลตำบลท่าตะโกไปยังบ่อบำบัดน้ำเสีย เกิดการชำรุดแตกหัก ปัจจุบันดำเนินการซ่อมแซมแล้วเสร็จ -สภาพทั่วไปของบ่อบำบัดน้ำเสีย ทั้ง 3 บ่อ ได้แก่ บ่อฝัก บ่อบึงประดิษฐ์ และบ่อปรับสภาพพบว่าสภาพคันดินรอบบ่อ เป็นปกติ ไม่ได้ได้รับความเสียหายจากสถานการณ์อุทกภัย แต่พบว่ามีน้ำเสียคงค้างในบ่อฝักประมาณ 1 ใน 4 ของความจุบ่อ ไม่พบจอกแหน และสาหร่ายลอยปกคลุมผิวหน้าน้ำ น้ำภายในบ่อมีสีน้ำตาลอ่อน น้ำเสียไม่สามารถไหลกลับแบบอนุกรมจากบ่อแรกเข้าไปยัง 2 บ่อที่เหลือได้ ประกอบกับในบ่อบึงประดิษฐ์ ไม่พบน้ำเสียคงค้างในบ่อแต่อย่างใด พื้นบ่อแห้งสนิท ตลอดจนไม่มีการปลูกพืชเพื่อบำบัดน้ำเสียในบ่อ พบแต่เศษวัชพืชและพืชที่ปลูกไว้เดิม เมื่อดูภายในบริเวณพื้นที่กันบ่อเป็นจำนวนมากตลอดทั่วทั้งบ่อ สำหรับในบ่อปรับสภาพ พบว่ามีน้ำอยู่ภายในบ่อปรับสภาพ ประมาณ 1 ใน 4 ของความจุบ่อ ไม่พบจอกแหน และสาหร่ายลอยปกคลุมผิวหน้าน้ำ น้ำภายในบ่อมีสีน้ำตาลอ่อน เช่นเดียวกับบ่อฝัก -ในส่วนของแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียจากชุมชนบ้านใหม่พัฒนา เพื่อส่งต่อมายังสถานีสูบน้ำเสียด้านหลังตลาดสดเทศบาลตำบลท่าตะโก พบว่ามีแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียถูกตัดขาด เนื่องจากกรมทางหลวงได้มีการก่อสร้างถนน ซึ่งทำให้น้ำเสียจากอาคารบ้านเรือน รวมประมาณ 70-90 หลังคาเรือน ไหลไปจากปริมาณน้ำทั้งหมดที่ควรเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้เทศบาลตำบลท่าตะโก จะมีการประชุมกับกรมทางหลวง เพื่อหารือและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นต่อไป -ในส่วนการดำเนินการออกแบบและปรับปรุงขนาดของบ่อบำบัดน้ำเสีย เพื่อเพิ่มการรองรับปริมาณน้ำเสียที่อาจมีปริมาณมากเพิ่มขึ้นในอนาคตนั้น เทศบาลได้หารือและขอคำแนะนำไปยังองค์การการจัดการน้ำเสียรวมทั้งส่งเอกสารรายละเอียดแบบแปลนในส่วนแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียและบ่อบำบัดน้ำเสีย ไปให้อจน.เรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการประสานงานเพื่อลงพื้นที่สำรวจและออกแบบรายละเอียดที่หน้างานอีกครั้ง ทั้งนี้ต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จทันเข้าเสนอแผนปรับปรุงบ่อบำบัดน้ำเสีย ในแผนพัฒนาเทศบาลปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ภายในเดือนกรกฎาคม 2565

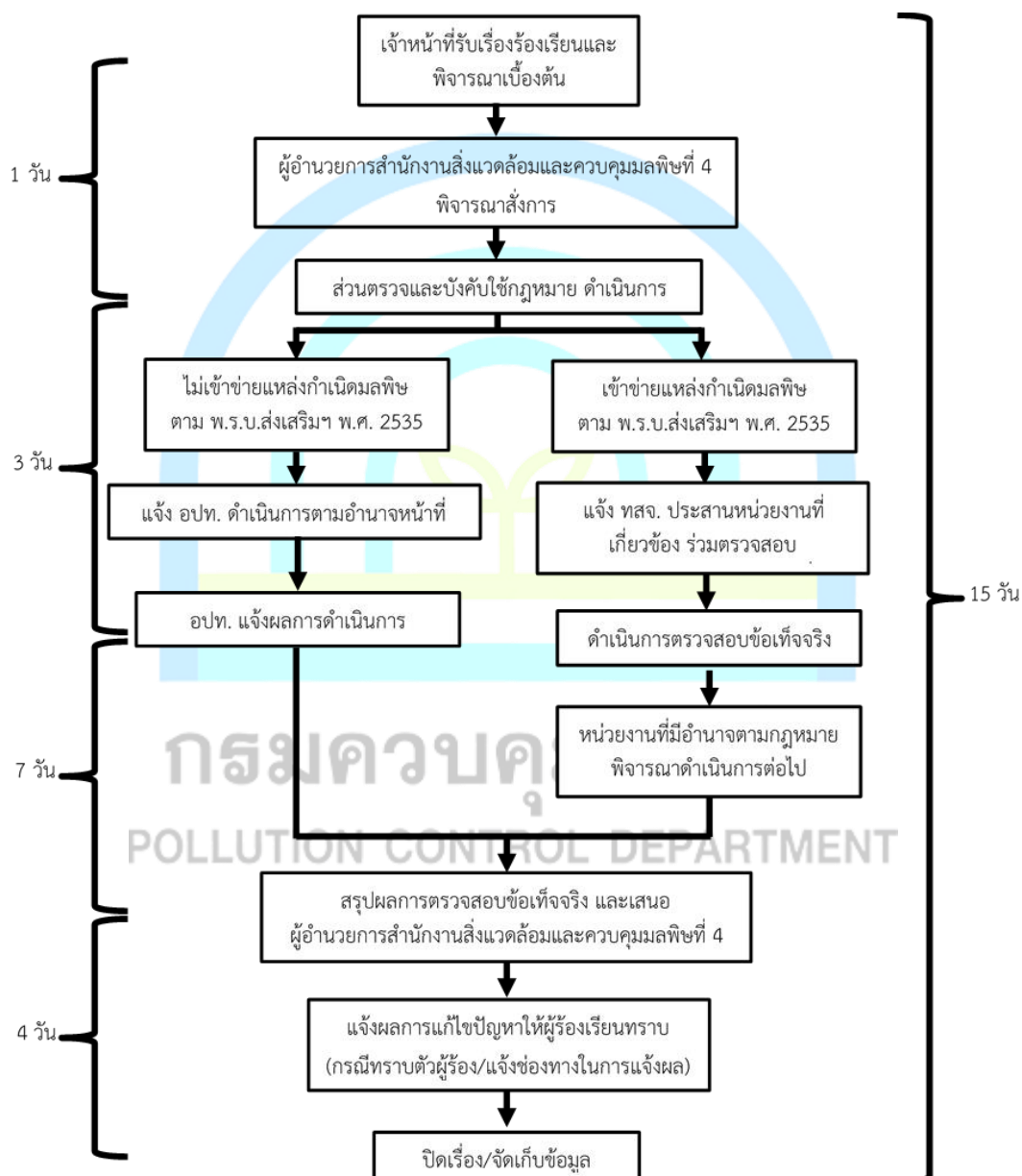
ลำดับ	รายชื่อระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	ปัญหาอุปสรรคเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
4	ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองกำแพงเพชร 	- จากข้อมูลปริมาณน้ำเสียที่เข้าระบบเฉลี่ย ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2565 เท่ากับ 5,593.22 ลบ.ม./วัน คิดเป็นร้อยละ 41.43 ของความสามารถในการรองรับน้ำเสียของระบบฯ ตามที่ได้ออกแบบไว้ องค์การการจัดการน้ำเสีย เปิดเดินระบบบำบัดน้ำเสียเพียงไลน์เดียว(สายที่ 1) ส่วนที่เหลืออีก 1 ไลน์ (สายที่ 2) ปิดระบบ จากการสำรวจสภาพโดยรอบบ่อบำบัดน้ำเสีย รวม 6 บ่อทั้ง 2 สาย พบมีปริมาณน้ำเสียภายในบ่อ ประมาณ 3 ใน 4 ของความจุบ่อในทุกบ่อ บนพื้นผิวผิวน้ำของทุกบ่อ ไม่พบจอกแหน สาหร่าย ลอยอยู่บนผิวน้ำ น้ำภายในบ่อมีสีน้ำตาลอ่อน สภาพโดยรอบบ่อบำบัดน้ำเสีย ในส่วนบ่อไร้อากาศ (Anaerobic Pond) สายที่ 2 ที่ปิดระบบ จะพบเศษขยะชิ้นเล็กๆ ลอยอยู่บนผิวน้ำ และพบเศษผ้าไหม้(scum) ลอยปกคลุมบนผิวน้ำ สภาพโดยทั่วไปรอบบ่อบำบัดน้ำเสีย พบมีวัชพืชและหญ้า ขึ้นรกประปรายในบริเวณคันดินโดยรอบบ่อบำบัดน้ำเสีย และบริเวณด้านหลังบ่อรวบรวมน้ำเสีย -ไม่มีการเติมสารคลอรีนในบ่อฆ่าเชื้อโรค -บริเวณลานเติมอากาศ พบการสะสมของตะไคร่น้ำเป็นจำนวนมาก -เทศบาลเมืองกำแพงเพชร ยังไม่ได้ออกเทศบัญญัติจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย จึงยังไม่มีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียจากประชาชนในเขตพื้นที่ให้บริการ ส่งผลให้เทศบาลเมืองกำแพงเพชรต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและดูแลรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
5	ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลสลกบาตร 	- เมื่อเดือนตุลาคม 2564 ที่ผ่านมา เทศบาลตำบลสลกบาตร ได้มีการปรับเปลี่ยนบุคลากรและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการและดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย จากเดิมกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ปรับมาเป็นกองช่าง เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบแทน - กองช่างได้มีการปรับปรุงและซ่อมบำรุง เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ ภายในสถานีสูบน้ำเสียทั้ง 3 แห่ง โดยดำเนินการขุดลอกตะกอนดินและขยะตกค้างภายในบ่อสูบน้ำเสียทั้ง 3 แห่ง ตลอดจนปรับปรุงตู้ไฟฟ้า ควบคุมการทำงาน อาทิ ระบบไฟฟ้า สวิตช์ไฟแสดงผล หน้าจอแสดงผลการทำงานของปั๊มสูบน้ำเสีย ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบการทำงานของปั๊มสูบน้ำเสียทุกตัว ภายในสถานีสูบน้ำเสียด้วย พบว่าในเบื้องต้นเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ สามารถใช้งานได้ตามปกติ ยกเว้นการพบปัญหาของท่อส่งน้ำเสียจากสถานีสูบน้ำเสียที่ 2 บริเวณถนนสุขาภิบาล 13 (ปลายท่อ) ไปยังสถานีสูบน้ำเสียที่ 3 ในระบบบำบัดน้ำเสีย น้ำเสียไม่สามารถถูกสูบส่งไปยังแนวท่อที่วางไว้ได้ สาเหตุคาดว่า เกิดการอุดตันของเศษขยะและสิ่งสกปรกก้อนไขมันจำนวนมาก ทั้งนี้ยังพบน้ำเสียถูกปล่อยระบายผ่านประตูละบายน้ำ ตรงสถานีสูบน้ำเสียที่ 2 ลงสู่ทางระบายน้ำสาธารณะ - บ่อบำบัดน้ำเสียของเทศบาลตำบลสลกบาตร ยังมีการรับน้ำเสียที่เกิดจากโรงฆ่าสัตว์ เข้ามาบำบัดน้ำเสียในแต่ละบ่อ ถึงแม้จะมีการบำบัดเบื้องต้นโดยผ่านถังตกตะกอนแล้วก็ตาม แต่น้ำเสียที่เกิดขึ้นจากโรงฆ่าสัตว์เป็นน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงกว่าน้ำเสียชุมชนโดยทั่วไป จนเกิดสภาวะการเจริญเติบโตของสาหร่ายอย่างหนาแน่นในบ่อบำบัดน้ำเสีย และเกิดกลิ่นเหม็นรุนแรงกว่าระบบปกติทั่วไป ซึ่งพบการเจริญเติบโตของจอกแหน สาหร่าย และวัชพืชน้ำทั่วไป ขึ้นปกคลุมผิวน้ำน้ำกระจายทั่วทั้งบ่อบำบัดน้ำเสียทั้ง 3 บ่อ -สภาพทั่วไปของบ่อบำบัดน้ำเสียทั้ง 3 บ่อ พบว่าเทศบาลตำบลสลกบาตร อยู่ระหว่างการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบบริเวณบ่อบำบัดน้ำเสีย มีการตัดหญ้าและวัชพืชรวมทั้งหญ้าแฝกที่ขึ้นรกชัฏ โดยใช้รถแมคโครเล็ก เป็นเครื่องจักรในการดำเนินงาน ซึ่งจากสภาพหน้างานปัจจุบัน สามารถมองเห็นแนวขอบเขตคันดินรอบบ่อบำบัดน้ำเสียทั้ง 3 บ่อ ต่อกันได้อย่างชัดเจน รวมทั้งแนวท่อน้ำทิ้งจากบ่อ 2 ระบายลงสู่คลองน้ำจ่าน ซึ่งเป็นคลองสาธารณะด้านหลังระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้กองช่าง มีแผนจัดทำถนนคอนกรีตรอบบ่อบำบัดน้ำเสีย ซึ่งได้บรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เรียบร้อยแล้ว -แนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียจากสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 ถนนขาน-บ้านถ้ำ ไปยังสถานีสูบน้ำเสียที่ 3 ภายในระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งเป็นแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแนวเส้นตรง ตลอดความยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งก่อสร้างและมีอายุการใช้งานที่ยาวนานกว่า 20 ปี อาจเกิดการทรุด แตกหัก ตกท้องช้าง หรืออยู่ในสภาพที่ไม่สามารถรวบรวมน้ำเสียและทำให้น้ำเสียไม่สามารถไหลรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างสะดวก ส่งผลให้ปริมาณน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียมีปริมาณที่น้อย

ลำดับ	รายชื่อระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	ปัญหาอุปสรรคเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
6	ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองพิจิตร 	- สถานีสูบน้ำเสียที่ 2 หลังศาลเจ้าปูนตากง-เจ้าพ่อหลวงกง พบว่าตัวควบคุมการทำงาน ตลอดจนอุปกรณ์ประกอบอื่นๆ อยู่ในสภาพชำรุดเสียหาย ทำให้ไม่สามารถรวบรวมน้ำเสียตามแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียที่วางไว้ได้เต็มประสิทธิภาพ จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ปริมาณน้ำเสียที่ถูกรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองพิจิตร จึงมีปริมาณน้อยกว่าปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ กล่าวคือ น้ำเสียถูกรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้เฉพาะแนวท่อรวบรวมน้ำเสียที่ไหลมารวมที่สถานีสูบน้ำเสียที่ 1 บ้านพักศาลเท่านั้น ทั้งนี้ได้แจ้งให้กองช่างสุขาภิบาล ดำเนินการตรวจสอบความเสียหายของตัวควบคุมการทำงาน ระบบไฟฟ้า และปั๊มสูบน้ำเสียรวม 3 ตัว ภายในบ่อสูบน้ำเสียในเบื้องต้นตลอดจนระบบไฟฟ้าสองส่วาง บริเวณสถานีสูบน้ำเสียที่ 2 รวมถึงการดูแลรักษาความสะอาดโดยรอบบริเวณ ทั้งนี้หากสำรวจและตรวจสอบความเสียหายในเบื้องต้น และพบว่ารายการใดสามารถซ่อมบำรุงได้ด้วยศักยภาพของเทศบาลเอง ในวงเงินงบประมาณที่ไม่สูงมาก ควรเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทั้งนี้หากมีวงเงินค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ควรพิจารณาทางเลือกในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากช่องทางอื่นๆ - สถานีสูบน้ำเสียที่ 1 บ้านพักศาล ปั๊มสูบน้ำเสียมีทั้งหมด 4 ตัว ชำรุดไป 2 ตัว เหลือทำงาน 2 ตัว ซึ่งคนงานผู้ดูแลระบบ จะเปิดปั๊มสูบน้ำเสียสลับกันทำงาน วันสลับกันไปมาทุกวัน โดยในวันที่ สคพ.4 เข้าสำรวจหน้างาน พบการแสดงไฟฟ้าหน้าตัวควบคุมการทำงานปั๊มสูบน้ำเสียผิดปกติ จำนวน 1 ตัว ทั้งนี้เทศบาลเมืองพิจิตร จะเร่งตรวจสอบและดำเนินการซ่อมแซมปั๊มสูบน้ำเสียทุกตัวให้สามารถใช้การได้ เพื่อจะได้สลับเปลี่ยนหมุนเวียนสลับการทำงาน ไม่ให้เกิดการOVERLOAD ของปั๊มสูบน้ำเสียตัวใดตัวหนึ่ง -พบมีการระบายน้ำเสียชุมชนลงสู่แม่น้ำน่านโดยตรง บริเวณประตูระบายน้ำหน้าสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 บ้านพักศาล ส่งผลให้ปริมาณน้ำเสียที่รวบรวมจากแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียถูกปล่อยระบายลงสู่แม่น้ำน่าน ไม่ถูกสูบส่งเข้าภายในสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 และส่งต่อไปบำบัดยังบ่อบำบัดน้ำเสีย -พบปัญหาเมื่อดำเนินการเปิดปั๊มสูบน้ำเสีย ในสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 บ้านพักศาล เพื่อรวบรวมน้ำเสียและสูบส่งน้ำเสียไปยังบ่อรวบรวมน้ำเสีย ก่อนปล่อยเข้าสู่บ่อบำบัดน้ำเสีย พบปริมาณน้ำเสียเข้ามาที่บ่อรวบรวมน้ำเสียมีปริมาณค่อนข้างน้อย ประกอบกับ ลักษณะน้ำเสียที่ไหลเข้ามาในบ่อรวบรวมน้ำเสียค่อนข้างใส มีตะกอนสารแขวนลอยน้อย สีน้ำตาลอ่อน ไม่มีกลิ่นเหม็น จึงได้แจ้งกองช่างสุขาภิบาล ให้สำรวจและตรวจสอบแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสียระหว่างสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 บ้านพักศาลสูบส่งมายังบ่อบำบัดน้ำเสีย ว่ามีเส้นท่อใดแตกหัก ชำรุด ตกท้องช้าง หรือเป็นสาเหตุให้เกิดการละลายเจือจางของสิ่งสกปรกในน้ำเสีย และดำเนินการซ่อมแซมโดยเร็ว -จัดหาเครื่องวัดอัตราการไหล(Flow Meter) ติดตั้งบริเวณบ่อรวบรวมน้ำเสียก่อนไหลเข้าสู่บ่อบำบัดน้ำเสีย เพื่อทราบปริมาณน้ำเสียที่ไหลเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย -ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองพิจิตรเป็นแบบบ่อเติมอากาศ (Aerated Lagoon :AL) ซึ่งจำเป็นต้องมีการเปิดเครื่องเติมอากาศให้กับน้ำเสียในบ่อเติมอากาศ เทศบาลเมืองพิจิตร ควรเปิดเครื่องเติมอากาศเพื่อเติมอากาศให้กับน้ำเสียในบ่อเติมอากาศ สลับสับเปลี่ยนกันไปให้เครื่องเติมอากาศทุกตัวได้ทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและควรหมั่นตรวจเช็คค่าออกซิเจนละลายในน้ำ(DO) ในบ่อเติมอากาศสม่ำเสมอ ทั้งนี้ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร ตลอดจนควรมีแผนดูแลบำรุงรักษาเครื่องเติมอากาศทุกตัว ให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ - พบการล้างรถเก็บขนขยะมูลฝอยจำนวนหลายคัน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม บริเวณบ่อกักโร้อากาศ(Falculative Pond) โดยดำเนินการสูบน้ำจากบ่อดังกล่าวขึ้นมาล้างทำความสะอาด และพบว่าทั้งจากการล้างรถเก็บขนขยะมูลฝอย ไหลชะล้างเศษสิ่งสกปรกต่างๆ ไหลลงสู่บ่อดังกล่าว ซึ่งได้แจ้งกองช่างสุขาภิบาล ให้งดและหลีกเลี่ยงกิจกรรมดังกล่าวโดยเด็ดขาด นอกจากจะเพิ่มความเสี่ยงการปนเปื้อนสารอินทรีย์ ปริมาณไขมันและน้ำมัน ยังมีเชื้อโรคต่างๆปะปนมามากมาย ในทางเดียวกันเสมือนระบบกลักน้ำส่งผลให้น้ำเสียภายในบ่อหายใจออกไปจากระบบแทนที่จะไหลผ่านแบบอนุกรมไปยังบ่อดักไขมันตามระยะเวลากักเก็บ ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพน้ำที่ออกจากระบบอาจไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ -ในบ่อบ่ม บริเวณน้ำไหลล้นผนังขอบก่อนระบายน้ำที่ผ่านการบำบัดจากระบบบำบัดน้ำเสียลงสู่รางระบายน้ำสาธารณะและลงสู่แม่น้ำน่านต่อไป พบว่ามีการนำกระถางที่ปลูกหญ้า มาตั้งไว้ จำนวน 2 กระถาง เพื่อช่วยในการดูดซับสิ่งสกปรกและตะกอนแขวนลอย ควรหมั่นดูแลบำรุงรักษาพืชดังกล่าวและตัดเปลี่ยนทดแทน เป็นประจำสม่ำเสมอ -ปัจจุบันเทศบาลเมืองพิจิตร ยังไม่ได้มีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย แต่มีการดำเนินการออกเทศบัญญัติการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียเรียบร้อยแล้ว

ลำดับ	รายชื่อระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	ปัญหาอุปสรรคเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
7	ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองตะพานหิน 	-ปริมาณน้ำเสียที่ถูกรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย มีปริมาณน้อยมาก กล่าวคือ น้ำเสียเข้าสู่ระบบเฉลี่ยต่อวันเพียง 2,040.35 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 28.48 ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับแนวเส้นท่อรวบรวมน้ำเสีย คิดเป็นร้อยละ 78.29 ของพื้นที่เทศบาลทั้งหมด อาจมีสาเหตุมาจากท่อรวบรวมน้ำเสียในบางบริเวณของพื้นที่ที่มีการแตกชำรุดเสียหาย ยังไม่ได้ดำเนินการซ่อมแซม รวม 2 จุดตั้งแต่มกราคม 63-กุมภาพันธ์ 65 ได้แก่ 1) ท่อรวบรวมน้ำเสียที่จะส่งน้ำเสียไปยังสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 (หน้าวัดสันติพลาราม) พบว่ามีการรั่วซึมบริเวณถนนขมิ้นระเว(บริเวณบึงเอสไอ)และ2)ท่อรวบรวมน้ำเสียที่จะส่งน้ำเสียไปยังสถานีสูบน้ำเสียที่ 2 (สี่แยกท่าเรือ) พบว่ามีการแตกรั่วบริเวณถนนแดงทองดี (หน้า ร.ร. หัวเฉียว) ตลอดจนอาจเกิดการอุดตันของเศษขยะสิ่งสกปรกและก้อนไขมัน ภายในท่อรวบรวมน้ำเสียหรือไม่ และเนื่องจากระบบท่อรวบรวมน้ำเสีย มีอายุการใช้งานเป็นระยะเวลานาน อาจจะมีรั่วซึม แตกหัก ชำรุด และตกท้องช้าง หรืออยู่ในสภาพที่ไม่สามารถรวบรวมน้ำเสียและทำให้น้ำเสียไม่สามารถไหลรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างสะดวก ส่งผลให้ปริมาณน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียมีปริมาณที่น้อย -สถานีสูบน้ำเสียที่ 1 หน้าวัดสันติพลาราม ได้ดำเนินการซ่อมแซมท่อเชื่อมต่อที่จะส่งน้ำเสียจากสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 หน้าวัดสันติพลาราม ไปยังสถานีสูบน้ำเสียที่ 2 สี่แยกท่าเรือ เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 64 แต่จากการสำรวจหน้างาน พบว่าสภาพทั่วไปบริเวณโดยรอบสถานีสูบน้ำเสียที่ 1 พบหญ้าและวัชพืชขึ้นรกรงกระจุกแน่นพื้นที่โดยรอบ และพบเศษขยะมูลฝอยปลิวตกลงมาในพื้นที่บางจุด ตลอดจนพบร่องรอยการเผาไหม้ของเศษวัชพืชหรือขยะมูลฝอย ในบริเวณใกล้เคียงภายในบ่อสูบน้ำเสียที่ 1 ในบ่อสูบน้ำเสียพบมีเศษขยะมูลฝอย อาทิ เศษถุงพลาสติก หลอดกาแฟ และอื่นๆ ลอยอยู่บนผิวน้ำและติดบริเวณตะแกรงดักขยะจำนวนมาก ซึ่งคนงานผู้ดูแลระบบ จะเปิดการทำงานบึงสูบน้ำเสียรวม 2 ตัว สลับกันทำงาน วันสลับกันไปในทุกๆวัน โดยจะเปิดบึงสูบน้ำเสีย เป็นช่วงเวลาสั้นๆ ประมาณ 2-3 ชั่วโมงในช่วงเช้าและช่วงเย็น -สถานีสูบน้ำเสียที่ 2 สี่แยกท่าเรือ พบตะแกรงดักขยะชำรุดเสียหาย ไม่สามารถใช้งานในการดักขยะที่ปะปนมาที่สถานีสูบน้ำเสียที่ 2 ได้ ในบ่อสูบน้ำเสียพบมีเศษขยะมูลฝอย อาทิ เศษถุงพลาสติก หลอดกาแฟ และอื่นๆ ลอยอยู่บนผิวน้ำและติดบริเวณตะแกรงดักขยะจำนวนมาก ซึ่งคนงานผู้ดูแลระบบ จะเปิดการทำงานบึงสูบน้ำเสียรวม 2 ตัว สลับกันทำงาน วันสลับกันไปในทุกๆวัน โดยจะเปิดบึงสูบน้ำเสีย เป็นช่วงเวลาสั้นๆ ประมาณ 2-3 ชั่วโมงในช่วงเช้าและช่วงเย็น -จัดหาเครื่องวัดอัตราการไหล(Flow Meter) ติดตั้งบริเวณบ่อรวบรวมน้ำเสียก่อนไหลเข้าสู่บ่อบำบัดน้ำเสีย เพื่อทราบปริมาณน้ำเสียที่ไหลเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย -สภาพโดยทั่วไปของบ่อบำบัดน้ำเสียทั้ง 3 บ่อ ทั้งบ่อกึ่งไร้อากาศ(Facultative Pond) บ่อบ่ม 1 (Maturation Pond 1) และบ่อบ่ม 2 (Maturation Pond 2) และบ่อรวบรวมน้ำเสีย พบว่าพื้นที่โดยรอบบ่อบำบัดน้ำเสียมีหญ้าและวัชพืชขึ้นรกตลอดจนรูปทรงแบบธรรมชาติบริเวณคันดินรอบขอบบ่อ โดยเฉพาะบ่อกึ่งไร้อากาศ และสังเกตพบว่า ลักษณะน้ำในบ่อกึ่งไร้อากาศ(Facultative Pond) มีสีเขียวอ่อนใส มีจอกแหนสาหร่ายและวัชพืชขึ้นทั่วไปลอยปกคลุมอยู่บนผิวน้ำน้ำกระจายทั่วทั้งบ่อ มีปริมาณน้ำเสียในทุกบ่อประมาณ 2 ใน 4 ของความจุบ่อ และพบลักษณะน้ำในบ่อบ่ม 1 และบ่อบ่ม 2 น้ำเป็นสีเขียวเข้ม มีตะกอนสารแขวนลอยจำนวนมาก พบจอกแหนและสาหร่ายลอยปกคลุมอยู่บนผิวน้ำน้ำเป็นจำนวนมาก โดยบ่อบ่ม 2 พบน้ำในบ่อมีสีเขียวเข้มมากกว่าบ่อบ่ม 1 -ไม่มีการเติมคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อโรค บริเวณบ่อบ่ม 2 -คาดการณ์การรอบขอบบ่อบำบัดน้ำเสีย พบว่ามีสภาพทรุดตัวและมีรอยแตกร้าวหลายแห่งตามสภาพและอายุการใช้งาน ซึ่งสภาพการทรุดตัวและมีรอยแตกร้าวดังกล่าวของขอบบ่อบำบัดน้ำเสีย อาจส่งผลต่อการไหล Flow ของน้ำเสียที่ต่ออนุกรมจากบ่อต่อไป ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ตามที่ได้ออกแบบไว้

2.4 สถานการณ์การร้องเรียนปัญหามลพิษ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) มีบทบาทที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่ง คือการดำเนินการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน ทางด้านมลพิษทางน้ำ อากาศ และเสียง เป็นต้น ซึ่งแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานฯ จะมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ เอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อนำไปสู่การดำเนินการ ลดบรรเทา หรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากมลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด ซึ่งได้มีการกำหนดแนวทางหรือขั้นตอนการปฏิบัติไว้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการสูงสุด รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-13

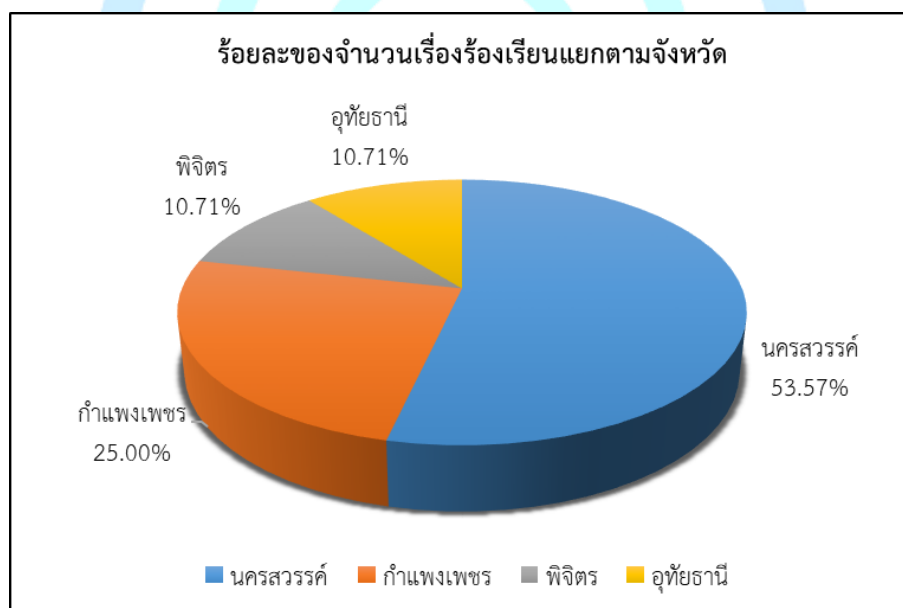

ภาพที่ 2-13 ขั้นตอนการปฏิบัติการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้รับเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนทั้งสิ้น 28 เรื่อง เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง จำนวน 26 เรื่อง และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริง จำนวน 2 เรื่อง แบ่งตามพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยจังหวัดที่มีจำนวนครั้งของเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 53.57 รองลงมาคือ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00 และน้อยที่สุดคือ จังหวัดพิจิตร จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.71 และจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.71 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2-14 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ และภาพที่ 2 ร้อยละของจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ

ตารางที่ 2-14 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ

จังหวัด	จำนวนเรื่องร้องเรียน	คิดเป็นร้อยละ
นครสวรรค์	15	53.57
กำแพงเพชร	7	25.00
พิจิตร	3	10.71
อุทัยธานี	3	10.71
รวม	28	100.00

ภาพที่ 2-14 ร้อยละของจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามประเภทของมลพิษที่ได้รับการร้องเรียนสามารถจำแนกออกเป็น 6 ประเภท คือ น้ำเสีย กลิ่นเหม็น เสียงดัง ฝุ่นละออง/เขม่าควัน กากของเสีย/ขยะ และอื่น ๆ โดยประเภทมลพิษที่มีการร้องเรียนมากที่สุดคือ กลิ่นเหม็น จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาคือ ฝุ่นละออง/เขม่าควัน จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00 น้ำเสียจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.29 เสียงดัง จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.71 และน้อยที่สุดคือ กากของเสีย/ขยะ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.57 และอื่น ๆ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.57

รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2-15 ประเภทของมลพิษที่ได้รับการร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ

ตารางที่ 2-15 ประเภทของมลพิษที่ได้รับการร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแยกตามจังหวัดที่รับผิดชอบ

จังหวัด	ประเภทมลพิษ (เรื่อง)					
	น้ำเสีย	กลิ่นเหม็น	เสียงดัง	ฝุ่นละออง/เขม่าควัน	กากของเสีย/ขยะ	อื่น ๆ
นครสวรรค์	3	4	2	5	1	0
กำแพงเพชร	0	5	0	1	0	1
พิจิตร	1	1	1	0	0	0
อุทัยธานี	0	2	0	1	0	0
รวม	4	12	3	7	1	1
คิดเป็นร้อยละ	14.29	42.86	10.71	25.00	3.57	3.57

ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) มีทั้งสิ้น 7 ช่องทาง แบ่งเป็น กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โทรศัพท์สำนักงาน 056-383565-7 เว็บไซต์สำนักงาน (www.reo04.mnre.go.th) Facebook สำนักงาน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 นครสวรรค์) และจดหมาย/ไปรษณียบัตรโดยช่องทางที่รับเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.29 รองลงมาคือ กรมควบคุมมลพิษ จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.71 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.43 และอื่น ๆ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.57 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2-16 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่องทาง

ตารางที่ 2-16 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่องทาง

ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน	จำนวนเรื่องร้องเรียน	คิดเป็นร้อยละ
กรมควบคุมมลพิษ(คพ.)	10	35.71
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	6	21.43
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	11	39.29
อื่น ๆ (ประชาชน)	1	3.57
รวม	28	100

ผลการดำเนินการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการดำเนินการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งเป็นการดำเนินการตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประสานแจ้งหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งการดำเนินการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ได้ดำเนินการจนได้ข้อยุติทั้งหมด 26 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 92.86 และอยู่ระหว่างดำเนินการ 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.14 ของเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้รับทั้งหมด (ตารางที่ 2-17 การดำเนินการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม)

ตารางที่ 2-17 การดำเนินการติดตามตรวจสอบเหตุร้องเรียนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม

จังหวัด	จำนวนเรื่องร้องเรียน	
	อยู่ระหว่างดำเนินการ	ดำเนินการแล้วเสร็จ
นครสวรรค์	2	13
กำแพงเพชร	-	7
พิจิตร	-	3
อุทัยธานี	-	3
รวม	2	26
คิดเป็นร้อยละ	7.14	92.86

จากการดำเนินการแก้ไขเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า จังหวัดที่มีเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งอาจเกิดจากการที่จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ใหญ่ มีประชากรมาก ชุมชนมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่า เป็นเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมที่สำนักงานฯ ได้รับแจ้งมีบางเรื่องเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เรื่องร้องเรียนส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และไม่จำเป็นต้องประสานเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ของจังหวัดเข้าร่วมดำเนินการ (ยกเว้นเรื่องร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรุนแรง มีผู้ได้รับความเดือดร้อนจำนวนมาก)

ทั้งนี้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมยังพบว่า บางเรื่องร้องเรียนไม่สามารถแจ้งผลการดำเนินงานในผู้ที่ร้องเรียนทราบได้เนื่องจากผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ไม่แจ้งชื่อและช่องทางในการติดต่อกลับซึ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) จะขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์ผลการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ นอกจากนี้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดระยะเวลา 15 วันทำการ โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่องจนถึงวันที่แจ้งผลการแก้ไขปัญหาให้ผู้ร้องเรียนทราบ บางเรื่องร้องเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้ทันกำหนดไว้และบางครั้งการดำเนินการตรวจสอบบางเรื่องร้องเรียนต้องดำเนินการประสานและนัดหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมตรวจสอบโดยต้องพิจารณาวันตรวจสอบที่หน่วยงานส่วนใหญ่สามารถเข้าดำเนินการได้พร้อมกัน ซึ่งอาจทำให้ระยะเวลาดำเนินการเพิ่มขึ้น

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 การดำเนินการตามเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมมักพบกรณีที่หน่วยงานในพื้นที่มีการดำเนินการตรวจสอบและออกคำสั่งให้สถานประกอบการหรือผู้ถูกร้องเรียนดำเนินการแก้ไขเพื่อลดผลกระทบ เสร็จสิ้นแล้วก่อนที่จะสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษจะได้รับเรื่องหรือแจ้งประสานเข้าตรวจสอบ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ดีที่หน่วยงานในพื้นที่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว แต่ยังพบปัญหากรณีการประสานข้อมูลผลการตรวจสอบจากหน่วยงานเหล่านั้นในพื้นที่ ซึ่งมีความล่าช้า และอาจต้องประสานกันหลายช่วงกว่าจะได้ข้อมูลที่ต้องการส่งผลให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษปิดเรื่องร้องเรียนในแต่ละกรณีล่าช้ากว่ากำหนด

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการปัดไป

การประสานการดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากเกินระยะเวลา 7 วันทำการ นับจากการแจ้งประสาน และไม่ได้รับการนัดหมายจากหน่วยงานที่ประสาน สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษจะดำเนินการประสานตรวจสอบกรณีร้องเรียนเอง เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินการล่าช้าเกินกำหนด และสามารถรายงานผลต่อผู้บังคับบัญชา รวมถึงปิดเรื่องได้รวดเร็วขึ้น

บทที่ 3

ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่

3.1 การติดตามตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ

การดำเนินการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ เพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม ดำเนินการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา 69 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศให้เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้ง จำนวนทั้งสิ้น 10 ประเภท ได้แก่

1. โรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมและเขตประกอบการอุตสาหกรรม
2. อาคารบางประเภทและบางขนาด
3. ที่ดินจัดสรร
4. การเลี้ยงสุกร
5. ท่าเทียบเรือประมงบางประเภท
6. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
7. บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
8. บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย
9. บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
10. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

ในการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามข้างต้น แหล่งกำเนิดมลพิษจะต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อบำบัดน้ำทิ้งก่อนระบายออกสู่ภายนอกหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม และน้ำทิ้งจะต้องมีลักษณะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและยังต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบบำบัด น้ำเสีย พ.ศ. 2555 เมื่อผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่าแหล่งกำเนิดมลพิษไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ได้แก่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียและระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม หรือมีระบบบำบัดน้ำเสียแต่มีการระบายน้ำทิ้งที่มีค่าไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หรือละเว้นไม่ทำการบำบัดน้ำเสียและลักลอบปล่อยทิ้งน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะอาศัยอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ออกคำสั่งทางปกครองกับแหล่งกำเนิดมลพิษ ดังต่อไปนี้

1. ออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครองครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ก่อสร้าง ติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียตามมาตรา 70 สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียและมีการระบายน้ำทิ้งไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
2. ออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครองครองแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสีย ตามมาตรา 83(2) สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีระบบบำบัดน้ำเสียและมีการระบายน้ำทิ้งไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

การตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษเพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ 2565 ดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี กำแพงเพชร และพิจิตร จำนวนทั้งสิ้น 51 แห่ง พบว่ามีแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอกหรืออาจจะมีการระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอกในบางช่วง (เก็บเพื่อการเฝ้าระวัง) จำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 23.53) ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 9 แห่ง จังหวัดพิจิตร จำนวน 3 แห่ง และมีแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่สามารถเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งหรือ ไม่มีการระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอกจำนวน 28 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 54.9) โดยแหล่งกำเนิดมลพิษ

ที่มีการระบายหรืออาจจะมีการระบายน้ำทิ้งในบางช่วง มีผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งเกินที่กฎหมายกำหนด จำนวน 3 แห่ง เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองให้เจ้าของหรือผู้ครองครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย (ตามมาตรา 70) หรือดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบ บำบัดน้ำเสีย (มาตรา 82(2)) ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (แล้วแต่กรณี)

ตารางที่ 3-1 สรุปผลการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษประจำปีงบประมาณ 2565

ประเภทแหล่งกำเนิด	จำนวนที่ ตรวจสอบ (แห่ง)	เก็บตัวอย่าง น้ำทิ้ง (แห่ง)	ผลการระบายน้ำทิ้ง		ออกคำสั่ง ทาง ปกครอง (แห่ง)	ดำเนิน คดีอาญา (แห่ง)
			ปฏิบัติตาม กฎหมาย	ไม่ปฏิบัติ ตาม กฎหมาย		
1.โรงงาน อุตสาหกรรม	13	13	13			-
2 บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำจืด	2	2	2			-
3.ที่ดินจัดสรร	2	2	1		1	-
4.การเลี้ยงสุกร	26	19	19			
5.สถานบริการน้ำมัน เชื้อเพลิง	7	6	5		1	
6.ระบบบำบัดน้ำเสีย รวมชุมชน	1	1	1			
รวม	51	43	41		2	-

ภาพที่ 3-1 การเก็บตัวอย่างน้ำในแหล่งกำเนิดมลพิษ

3.2 โครงการติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) และพัฒนาศักยภาพและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการลดก๊าซเรือนกระจก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ร่วมมือกับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก.ในการติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) ฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 3 โครงการ ผลการติดตามเป็นดังนี้

ตารางที่ 3-2 ผลการติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย

ชื่อโครงการ	บริษัท	รายละเอียดโครงการ	ผลการติดตาม
Solar Farm at Nakhonsawan, Thailand	บริษัท อีเอ โซล่า นครสวรรค์ จำกัด ที่อยู่ ต.หัวหวาย อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์	เป็นโรงงานผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ โดยไฟฟ้าที่ผลิตได้จะถูกขายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยภายใต้สัญญาการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็ก (SSP) 90 เมกะวัตต์ และมีปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะลดได้ 95,340 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี	1) มีการจัดเก็บข้อมูลครบถ้วนตามที่ระบุไว้ใน PDD และมีการดำเนินโครงการฯ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 2) มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี/อุปกรณ์ที่ส่งผลต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยได้ดำเนินการเปลี่ยนแผงโซลาร์ (Solar PV) ขนาด 375 วัตต์ ทดแทนแผงโซลาร์เดิมเนื่องจากอุปกรณ์เดิมชำรุดและแผงโซลาร์ขนาด 250 วัตต์ไม่มีการผลิตแล้ว ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงแล้วเสร็จในวันที่ 29 เมษายน 2563 และได้ทำหนังสือแจ้งให้ อบก. ทราบแล้ว 3) โครงการฯ ได้ขอรับรองคาร์บอนเครดิตแล้วจำนวน 5 ครั้ง และอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลเพื่อขอรับรองคาร์บอนเครดิตครั้งที่ 6 โดยมีปริมาณคาร์บอนเครดิตที่ได้การรับรองทั้งหมด 520,807 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า
			
Electricity generation from biomass by Nakornphet Greenery Ltd.	บริษัท นครเพชรกรีนเนอรี่ จำกัด ที่อยู่ 888 หมู่ที่ 9 ต. เทพนคร	เป็นโรงงานผลิตไฟฟ้าด้วยชีวมวลมีกำลังการผลิตไฟฟ้า 9.5 เมกะวัตต์ เชื้อเพลิงหลักที่ใช้ คือ กากอ้อยจากโรงงานน้ำตาลนครเพชร ซึ่งมีปริมาณการผลิต 58,717 ตันต่อปี ไฟฟ้าที่ผลิตได้จะถูกใช้ภายในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคภายใต้สัญญาซื้อขายจากผู้ผลิตไฟฟ้าขนาด	1) มีการจัดเก็บข้อมูลครบถ้วนตามที่ระบุไว้ใน PDD และมีการดำเนินโครงการฯ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 2) ไม่สามารถสอบเทียบมิเตอร์ไฟฟ้าได้ เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีหนังสือแจ้งว่าหาก

ชื่อโครงการ	บริษัท	รายละเอียดโครงการ	ผลการติดตาม
	อ.เมือง จ.กำแพงเพชร	เล็กมาก (VSPP) 8 เมกะวัตต์ และมีปริมาณ ก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะลดได้ 33,520 ตัน คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี	สถานการณ์คลี่คลายลง หรือรัฐบาลมีการ ยุติประกาศ พ.ร.ก.ฉุกเฉินจะเข้าดำเนินการ สอบเทียบฯ ต่อไป 3) โครงการฯ ได้ขอรับรองคาร์บอน เครดิตแล้วจำนวน 1 ครั้ง และอยู่ระหว่าง การจัดเก็บข้อมูลเพื่อขอรับรองคาร์บอน เครดิตครั้งที่ 2 โดยมีปริมาณคาร์บอน เครดิตที่ได้รับการรับรองทั้งหมด 34,256 ตัน คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า
			
Solar PV rooftop project (Phase 1) of Siam Makro Public Company Limited	บริษัท สยามแม็ค โคร จำกัด (มหาชน) <u>ที่อยู่</u> ต.ในเมือง อ.เมือง จ.กำแพงเพชร	เป็นโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงาน แสงอาทิตย์ โดยจะติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ชนิด Poly crystalline silicon ขนาด 330 วัตต์ บนหลังคาศูนย์จำหน่ายสินค้าแม็คโครทั้งหมด 20 สาขา ซึ่งสาขากำแพงเพชร ได้ติดตั้งแผง โซลาร์ จำนวน 1,800 แผง และมีกำลังการ ผลิตรวมที่ 5.94 เมกะวัตต์ซึ่งปริมาณก๊าซ เรือนกระจกที่คาดว่าจะลดได้ทั้ง 20 สาขา เท่ากับ 9,833 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ต่อปี	1) เนื่องจากโครงการฯ นี้ ดำเนินการ ในหลายสาขาของบริษัท สยามแม็คโคร ดังนั้นศูนย์จำหน่ายสินค้าแม็คโคร สาขา กำแพงเพชร จะไม่ได้เป็นผู้เก็บไว้เองผู้เข้า ตรวจติดตามฯ จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ ว่ามีการจัดเก็บข้อมูลครบถ้วนตามที่ระบุไว้ ใน PDD หรือไม่ 2) จากการสำรวจและตรวจติดตาม พบว่าการดำเนินโครงการฯไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม 3) โครงการฯ ได้ขอรับรองคาร์บอน เครดิตแล้วจำนวน 1 ครั้ง โดยมีปริมาณ คาร์บอนเครดิตที่ได้รับการรับรองทั้งหมด 4,351 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (ระยะเวลาดำเนินการ 1 ม.ค. – 31 พ.ค. 2563)
			

3.3 โครงการยกระดับศักยภาพชุมชนสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

“การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้ส่งผลเสียต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และก่อให้เกิดปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั่งยืน ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรป่าไม้ ที่ดิน น้ำและทรัพยากรชายฝั่งรวมทั้งปัญหามลพิษที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งด้านมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ เสียงขยะและสิ่งปฏิกูล”

นี่คือหนึ่งในคำบอกเล่าที่กำลังไปทางส่งสัญญาณเตือนภัยให้พี่น้องชาวไทยตั้งรับกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทย กำลังประสบ... คำถามคือ มีสักกี่คน ที่ชุมชน ที่พื้นที่ ที่ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง จนบรรจุเป็นวาระเร่งด่วน วางแผนตั้งรับ พร้อมรับมือถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ

สาเหตุเกิดจากการเติบโตของเมืองและชุมชนในปัจจุบัน ที่เน้นการขยายตัวตามการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินขีดความสามารถในการรองรับ เกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและประชาชนให้สามารถตระหนักรู้ในการป้องกันและรับมือกับปัญหาที่อาจทวีความรุนแรงในอนาคตนั้น โดยการยกระดับให้ชุมชน ตระหนัก เข้าใจถึงปัญหา และมุ่งเน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมีเป้าหมายสู่สังคมที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นแต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ ที่เรียกว่า “ชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ผ่านแนวทางและมาตรการต่าง ๆ เช่น การบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียวและป่าไม้ การอนุรักษ์ พื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการจัดการมลพิษ ชุมชนและคนในชุมชนมีความตระหนักและสามารถปรับตัว

ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

ยกตัวอย่างชุมชนที่สำนักงานฯ ได้เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเพื่อให้มีความสามารถในการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมรวมไปถึงการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังภาคประชาชนการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมอาทิเช่น

ชุมชนบ้านรังนก อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร พบว่า กว่าร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทำนา ดังนั้นจึงหนีไม่พ้นปัญหาการเผาฟางซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เขม่าควัน เถ้า ฝุ่นละออง ที่สามารถแพร่กระจายออกไปในวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ จากการ

สอบถามเกษตรกรในพื้นที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ที่นิยมเผาฟางเนื่องจากขาดเครื่องจักรกลในการไถกลบตอซึ่งที่มีประสิทธิภาพและต้องการเร่งรัดการใช้พื้นที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง

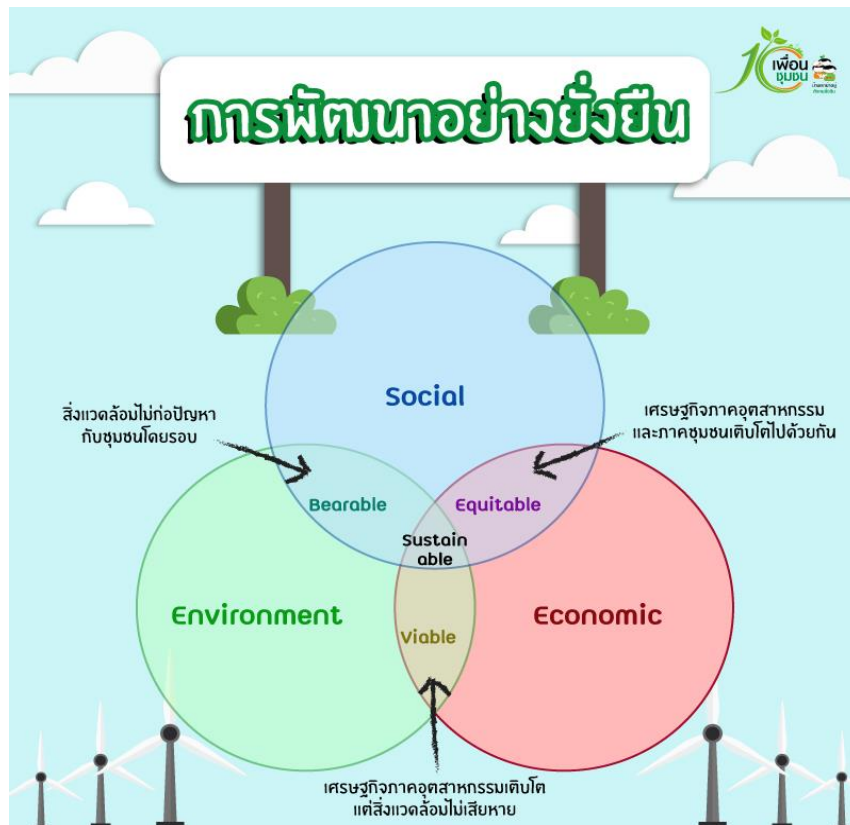
ดังนั้นเพื่อลดปัญหามลพิษทางอากาศ สำนักงานฯ จึงร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลรังนกและมหาวิทยาลัยมหิดล เข้าไปอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรถึงผลกระทบที่เกิดจากการเผาฟาง หรือวัชพืชทางการเกษตร รวมทั้งจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ของเครือข่ายทสม.ตำบลรังนกที่เข้ามาเปลี่ยนแนวคิดให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่จากการทำนาแบบเดิมที่มีแต่จะทำลายสิ่งแวดล้อมให้เสียหาย ไม่ว่าจะเป็นเผาตอซัง ฉีดพ่นยา ใช้ปุ๋ยเคมี เปลี่ยนมาเป็นการทำนาในรูปแบบใหม่คือให้หันมาลดการเผาตอซัง ไม่ใส่ปุ๋ย ไม่ใส่ยา การไถกลบตอซังหรือหมักด้วยปุ๋ยอินทรีย์ทิ้งไว้ให้ตอซังข้าวย่อยสลายไปเองตามธรรมชาติหรือที่คนในชุมชนเรียกว่า “การทำนาสีเขียว” ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว เราจะพบว่าทำการเกษตรอินทรีย์นอกจากจะช่วยลดปัญหาฝุ่นละอองในอากาศแล้ว ยังส่งผลดีต่อสุขภาพและรสชาติในกระเปาะของเราด้วย

ข้ามฝากมาชื่นชมผลงานชุมชนที่มีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกชุมชนหนึ่ง ได้แก่ ชุมชนบ้านมะเกลือ อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์ ต้องบอกว่าที่นี่มีปัญหาในเรื่องของการเผาเศษวัชพืชและขยะที่มีในครัวเรือน และในบางฤดูกาลก็อาจพบกับปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมใน

พื้นที่ ซึ่งเกิดเป็นประจำทุกปี สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 4 จึงมีแนวคิดว่าการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ควรจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนได้แก่ หน่วยงานที่ควบคุมกำกับ ผู้ประกอบการและประชาชนผู้ได้รับผลกระทบดังนั้นจึงได้มีเวทีเพื่อหารือและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน นอกจากนี้เพื่อให้การแก้ไขเป็นไปอย่างยั่งยืนจะต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการเฝ้าระวัง ดังนั้นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งคือ การจัดตั้งเครือข่ายพิทักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อจะเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง เมื่อเกิดปัญหาจะมีการแจ้งไปที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านมะเกลือ จากนั้น ผู้ใหญ่บ้านที่คอยดูแลในแต่ละพื้นที่เราจึงเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้กับเครือข่ายในทุก ๆ ด้าน เช่น การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ การจัดการขยะในครัวเรือนเป็นต้นและในอนาคตเราจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเครือข่ายดังกล่าวจะได้รับการพัฒนา และมีความเข้มแข็งต่อไป

ทั้งสองตัวอย่างที่เล่ามานี้ อาจมีความแตกต่างเรื่องพื้นที่ แต่ที่เหมือนกันคือวัตถุประสงค์ที่อยากจะรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตนเองให้คงเดิม ก็เพื่อรักษาวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ให้คงเดิมรบท่าที่จะเป็นไปได้นั้นหากเราสามารถทำให้ “คน” และ “ชุมชน” มีการจัดการดูแลและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง เปลี่ยนจาก “รอรับ” เป็น “ผู้ขับเคลื่อน” การพัฒนาและสามารถพึ่งพาตนเองได้ จะเป็นรากฐานที่มั่นคงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ภาพที่ 3-2 แผนภูมิการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.4 การติดตามเฝ้าระวังโรงงานอุตสาหกรรมหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่า ตำบลหนองกลับ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ตามที่อำเภอนองบัวได้รับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์จากประชาชนในพื้นที่ กรณีมีความกังวลเกี่ยวกับสารตะกั่วและโลหะหนักที่อาจปนเปื้อน จากโรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการผลิตตะกั่วจากแผ่นธาตุของ แบตเตอรี่เก่า ตั้งอยู่ตำบลหนองกลับ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบกิจการมานานมากกว่า 20 ปี โดยจังหวัดนครสวรรค์ได้มีคำสั่งจังหวัดนครสวรรค์ ที่ 966/2564 ลงวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2564 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการดำเนินการเนื่องจากยังไม่มีข้อมูลพื้นฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) จึงได้มีคำสั่งที่ 14/2564 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณโดยรอบโรงงานอุตสาหกรรมหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่า ตำบลหนองกลับ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ใกล้เคียงโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว ซึ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์) ได้ดำเนินการ ดังนี้

กลไกการดำเนินการ (Input)

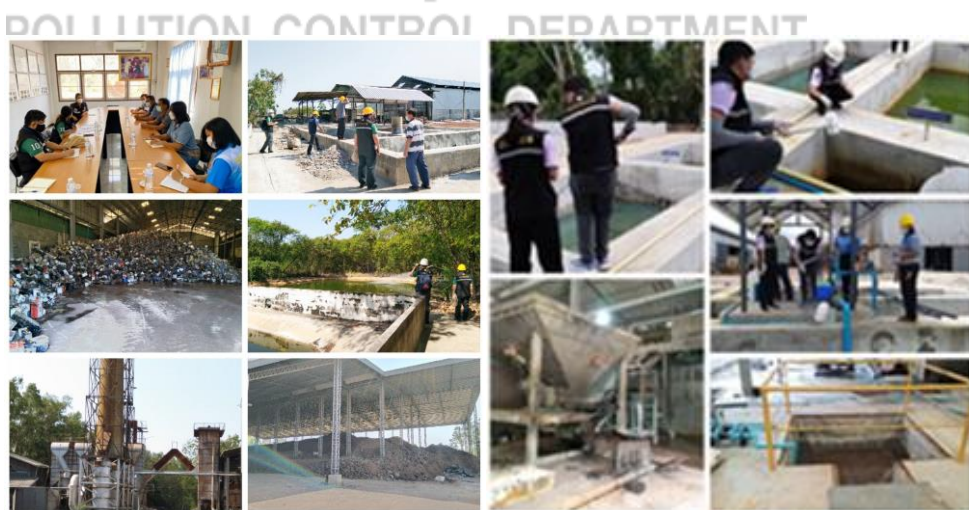
ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่า ตำบลหนองกลับ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นมา โดยการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมที่ถูกร้องเรียน เก็บตัวอย่างคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งอากาศ เสียง น้ำฝน น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน ดิน และตะกอนดินจากบริเวณใกล้เคียงโรงงานอุตสาหกรรม คลอง หนองน้ำ พื้นที่เกษตรกรรม และ อ่างเก็บน้ำในพื้นที่ดังกล่าว และนำเสนอผลการดำเนินการดังกล่าวต่อคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

และสิ่งแวดล้อม จังหวัดนครสวรรค์ นำโดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ประธานคณะกรรมการฯ และได้ดำเนินการตามมาตรา 82(2) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้จัดส่งข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่าให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว สรุปดังนี้

1. ศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โดยส่วนตรวจและบังคับใช้กฎหมาย ร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกลับ สมาชิกอบต.หนองกลับ และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ได้ตรวจติดตามการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่า ตั้งอยู่ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ และ 3 สิงหาคม 2565 พบว่า ผู้ประกอบการได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียตามคำสั่งของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ โดยรวบรวมน้ำเสียลงสู่บ่อรวมรวมน้ำเสีย (SUM) จากอาคารแยกวัตถุดิบ สูดผ่านระบบท่อเข้าสู่ถังปรับอัตราการไหล (Equalization Tank) และสูบจากถังปรับอัตราการไหลเข้าสู่ถังปฏิกิริยา (Chemical Tank) ซึ่งมีการเติมสารเคมีบางชนิดเพื่อให้อนุภาครวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน ส่งผลให้ตะกอนแขวนลอยขนาดเล็กจับกลุ่มกันเรียกว่า ฟล็อก (Floc) จนมีน้ำหนักรวมและสามารถตกตะกอนได้รวดเร็ว ซึ่งเรียกกระบวนการประสานน้ำว่า โคแอกกูเลชัน (Coagulation) มีกระบวนการที่สำคัญคือ การกวนเร็วเพื่อให้สารเคมีและน้ำเสียผสมกันอย่างรวดเร็ว และกวนช้าเพื่อเป็นการสร้างฟล็อกที่เกิดจากการรวมตัวของคอลลอยด์ จากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการตกตะกอน โดยในถังตกตะกอนจะมีการเติมสารเคมีช่วยในการตกตะกอน เช่น สารส้ม (ALUM) หรือ Poly Aluminum Chloride (PAC 10%) และระบายน้ำใสต่อไป ส่วนตะกอนก็จะส่งไปกำจัด หรือนำมาตากแห้งและนำเข้าสู่กระบวนการหลอมตะกั่วอีกครั้ง โดยทางโรงงานได้นำน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วกลับมาใช้ในกระบวนการล้างวัตถุดิบ ทั้งนี้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ได้เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้วมาตรวจวิเคราะห์ พบว่าเป็นไปตามมาตรฐาน ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมและเขตประกอบการอุตสาหกรรม วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2559

2. สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต 5 พิษณุโลก ได้ดำเนินการตรวจวัดคุณภาพอากาศบริเวณเตาหลอมตะกั่ว และบริเวณสำนักงานทำการของโรงงานหลอมตะกั่ว พบว่าค่าพารามิเตอร์มีเตอร์ที่ตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยปัจจุบันทางโรงงานอยู่ระหว่างการปรับปรุงระบบบำบัดอากาศแบบถุงกรอง (Bag Filter) เพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพในการบำบัดเพิ่มมากขึ้น

3. ปรับปรุงอาคารกักเก็บกากอุตสาหกรรมเพิ่มเติมให้ครอบคลุมปริมาณกากอุตสาหกรรมที่มีอยู่

ภาพที่ 3-3 ตรวจติดตามการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานหลอมตะกั่วจากแบตเตอรี่เก่า

ที่ปรึกษา นายถาวร เพ็ชรบัว
ผู้สนับสนุนข้อมูล

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)

บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม

บทที่ 2 สถานการณ์สิ่งแวดล้อม

2.1 สถานการณ์คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน	ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง
2.2 สถานการณ์ด้านขยะมูลฝอยชุมชน
และของเสียอันตรายชุมชน	ส่วนการจัดการกากของเสียและสารอันตราย
2.4 สถานการณ์ด้านน้ำเสียชุมชน	ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง
2.5 สถานการณ์คุณภาพอากาศ	ส่วนการจัดการกากของเสียและสารอันตราย
2.6 สถานการณ์การร้องเรียนปัญหามลพิษ	ส่วนตรวจและบังคับใช้กฎหมาย

บทที่ 3 ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่

3.1 ปัญหาการติดตามตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับ
แหล่งกำเนิดมลพิษ	ส่วนตรวจและบังคับใช้กฎหมาย
3.2 โครงการติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจก
ภาคสมัครใจตามมาตรฐานประเทศไทย (T-VER) และพัฒนา
ศักยภาพและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการลดก๊าซเรือนกระจก
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
3.3 การดำเนินการยกระดับศักยภาพชุมชนสู่สังคมที่
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
3.4 การติดตามเฝ้าระวังโรงงานอุตสาหกรรมหลอมตะกั่ว
จากแบตเตอรี่เก่า ตำบลหนองกล้วย อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์	ส่วนตรวจและบังคับใช้กฎหมาย

เรียบเรียงเนื้อหาและจัดทำรูปเล่มโดย

ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4 (นครสวรรค์)
เลขที่ 323 หมู่ 1 ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ 60230 โทรศัพท์/โทรสาร 056-383565-7
เว็บไซต์สำนักงาน: <http://epo4.mnre.go.th> Face book: สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4